

UNIVERSUL LITERAR

DESEN de G. PETRAȘCU

In acest număr: CINCINAT PAVELESCU, DRAGOȘ PROTOPODESCU, V. DEMETRIUS, MIRCEA RĂDULESCU, MIHAIL CELARIANU, RONSARD, LUIGI PIRANDELLO, V. STOICA, B. MARIAN, I. CIORĂNESCU, GH. CARDAȘ, D. N. TEODORESCU, N. N. TONITZA, G. BREAZUL, B. CECROPIDE, PERPESSICIUS. — Buletin bibliografic săptămânal de AL. • SADI IONESCU. — Vignete și desene de I. Teodorescu Sion, St. Dimitrescu și N. N. Tonitza.

An. XLII, Nr. 2.

10 Ianuarie 1928

Lei 5.

RONSARD
SONETE

I.

*Când ai să fii bătrână și când vei stu acasă
Tocând și atintindu-ți spre foc ochii căprui
Citind versuri de mine pe gânduri ai să-ți spui:
Ronsard mă preaslăvise pe când eram frumoasă.*

*Și n'o să ai în jurul tău nici o servitoare
Care prinzând de veste de-un lucru-atât de rar
Să nu tresară grabnic la numele: Ronsard
Ce-a vrut să-ți facă fala pe veci nemuritoare.*

*Ci eu voiu fi în fărână o palidă stafie.
Sub mirți, neturburată odihna o să-mi fie
Când tu bătrână, 'n minte trecutu-o să-ți înșiri,*

*Și-ai să regreti iubirea și recele-ți dispreț.
O n'aștepta, ci pune doar pe iubire preț:
Culege cât e vreme ai vieții trandafiri.*

II.

*Înlănerise anul în haine de verdeață
Pe vremea-aceea'n care, Sinopa, te iubii.
Icoana unei blânde și dragi copilării
Ti se citia întregă pe lânăra ta față.*

*Erai copilă 'n vremea când îmi ieșiai în cale,
Copilă erai încă prin umblet și prin glas,
Prin gura ta de care vrăjii și-azi am rămas.
Prin ochii tăi, la care gândindu-mă mi-e jale.*

*Iar Amor când zărit-a frumosu-și chip ca'n vise
Degrabă cu-o săgeată în inima-mi îl scrise.
Și dacă nu ești astăzi frumoasă ca'nainte*

*Nu pot să șterg din suflet în veci icoana ta,
Căci nu chipul de astăzi îmi este viu în minte
Ci chipul fără seamăn ce l-ai avut cândva.*

Trad. de IOAN GIORANESCU

Cu creionul

PUIUL DE VULTUR.

*Acolo, în orașul acela din Moldova, o
fântână cu roata de fer, străjuia fundul
curșii caselor vechi în care s'a născut ma-
ma și au murit bunicii!*

*Într-o dimineață din începutul unei pri-
măveri, printr-o fereastră deschisă, mama
mi-a arătat o pasăre cum nu mai văzusem
niciodată, stând deasupra fântânii, cu
ghiarele încleștate pe roată:*

— Pui de vultur, Puiule!...

*Când am eșit în curte și m'am apropiat
de fântână, puiul de vultur m'a privit ful-
gerător, apoi și-a înălțat privirea spre
cerul albastru, sbătându-și aripile tăiate.*

Zadarnic...

*În fiecare dimineață alergam în curte,
la fântână. Puiul de vultur stătea tot a-
colo, pe roată, sus.*

*Odată l-am găsit cu capul plecat, cobo-
rindu-și privirea în adâncul fântânii, un-
de vedea, desigur, un petec rotund de cer
albastru.*

*M'am apropiat nesimțit și am mișcat
roata. Puiul de vultur a'șipat, mutându-și
repede picioarele pe marginea roții, ră-
mânând tot sus. Și de acolo m'a privit
iar fulgerător, și iar și-a înălțat privirea
spre cer, sbătându-și aripile tăiate.*

Zadarnic...

*Privia mereu în sus, privia mereu spre
cerul albastru. — dar acolo, jos, în fundul
fântânii, petecul acela rotund, petecul a-
cela albastru, nu era tot un petec de cer?*

*Aripile nu-l ajutau să urce spre albas-
trul de sus, — spre albastrul din fundul
fântânii nu-i trebuiau aripi...*

*Când s'a aruncat de pe roata fântânii
nu l-am văzut. L-am văzut lărit de o a-
ripă, spre căruța cu gunoi care își suna
clopotul la poartă.*

ÎN SPITAL.

*Am venit eri în Tecuci, odată cu Oc-
tombrie care a rămas afară să scuture co-
pacii și să alunge ciorii pe cer, iar eu am
trecut pe lângă grădina publică, și apoi
tot înainte, până la marginea orașului,
unde am intrat în spital.*

*Am un pat scârțit, însemnat cu numă-
rul 8 și așezat lângă ușă, stând gata parcă
să plece cu mine în sală. — am o pernă
atât de lare încât azi voi rupe-o
într'un colț să văd cu ce este plină, — și
mai am o pătură neagră, a cărei vechime
îmi spune că nu numai un bolnav a mu-
rit sub ea...*

*La fereastră, Octombrie scutură un sal-
câm...*

*Eri, după ce am intrat aici, a fost adus
lângă mine, în patul cu numărul 9, un om
cu barba albă, cu gura strâmbă, cu un
ochi mai deschis decât celălalt.*

*Toată ziua a gemut, ținându-și mâinile
spre cap, cu degetele sgârcite, parcă să se
apuce de păr.*

*Spre seară l-au scos cu pat cu tot pe
sală.*

Prin ușă îl auziam gemând mereu...

*Trecuse miezul nopții, când mi-am luat
pătura pe umeri și am eșit în sală să-l
întreb ce-l doare.*

*Lângă patul lui, rezemată de perete, în
mâni cu o lumânare aprinsă, o șigancă
tânără moșăia.*

*La sgomotul ușii a tresărit, și-a strâns
la piept un șal roșu, și s'a răstît la bol-
nav:*

— Mori mai repede moșule, că n'am
să-mi pierd toată noaptea aici!

D. N. TEODORESCU

Adevărul lui Tarara

de LUIGI PIRANDELLO

Saru Argentu, numit și Tarara, cum tu adus în sala juraților, pe banca acuzării, scoase o basma roșie de bumbac împodobită cu lujeri de flori galbene și o întinse cu băgare de samă pe banca, pe care trebuia să se așeze; căci nu voia să-și murdărească hainele de sărbătoare, din stofă groasă albastră.

Nouă erau hainele, nouă basmaua.

Când văzu țărani cari stăteau în partea rezervată publicului și cari umpleau tribuna, le zâmbi.

Cu bărbia lui aspră, de curând rasă, sămăna a maimuță. În urechi îi atârnav doi cercei mari de aur.

Mulțimea aceea de țărani împrăstia un miros urât de grajd și de sudoare, o duhoare de țap, un abur amestecat, ca dela vite grase.

Câte o femeie îmbrăcată în negru, cu mantila trasă până la ochi, văzând pe acuzat, începea să plângă și nu mai conținea. El își arunca privirile în toate părțile, urma să zâmbescă și-și ridică mâna aspră și murdară, aplecându-și capul încoace și încolo, propriu zis nu ca să salute, ci ca să facă un semn de recunoaștere unuia ori altuia din prietenii ori tovarășii săi de lucru.

Căci pentru el era azi aproape o sărbătoare după atâtea și atâtea luni de închisoare și cercetări. De aceea se gătise ca de sărbătoare, ca să aibă o înfățișare bună. Era sărac; atât de sărac, încât nu putea să-și plătească un avocat și avea apărător din oficiu. Cât despre dânsul, îl făcuse pe toate: era cel puțin curat, ras, pieptănat și purta hainele de Duminică.

După primele formalități și după ce se formase juriul, președintele spuse acuzatului să se scoale.

— Cum te cheamă?

— Tarara.

— Asta e o poreclă. Numele adevărat?

— Ah, da! Argentu, Saru Argentu, domnule. Dar toți mă cunosc ca Tarara.

— Bine. Câți ani ai?

— Nu știu, domnule.

— Cum, nu știi?

Tarara dete din umeri și după expresia figurei se putea vedea lămurit, că-i se părea o prostie de prisos să numeri anii. Răspunse:

— Trăesc la țară, d-le; cine se gândește acolo la așa ceva?

Toți începură să râdă și președintele, aplecând capul, răsfoi actele deschise în fața sa.

— Te-ai născut la 1873.

— Tarara lăsă să-i cadă mâinile și fu mulțumit.

— Cum poruncești d-ta.

Ca să nu stârnească râsul, președintele își răspundea singur și numai în urmă întrebă: — Nu e așa? — nu e așa? În cele din urmă zise:

— Șezi. O să auzi acum dela d-l grefier de ce ești învinuit.

Grefierul începu să citească actul de acuzare, dar la un anumit punct trebui să se întrerupă, căci primul jurat leșinase din pricina mirosului grozav ce umplea sala. Se porunci aproziilor să deschidă toate ușile și ferestrele.

Acum se vedea deslușit considerația acuzatului față de acei cari trebuiau să-l judece.

Tarara sta pe basmaua lui cea roșie ca macul, nepăsător la putoarea cu care îi era obișnuit nasul și zâmbia; lui nu-i era prea cald, cu toate că purta haine albastre din stofă groasă; și în sfârșit nu-l supărau de loc muștele, din a cărora pricină jurații erau nevoiți să se a-

pere cu îndârjire, ca și procurorul, președintele, grefierul, advocații și servitorul, până și polițiștii. Muștele i se așezau pe mâini, zbârnăiau somnoroase împrejurul capului său, se coborau lăcom pe fruntea lui, în colțurile gurii, chiar și pe ochi: el nu le simțea și putea să zâmbescă mai departe.

Tânărul apărător, care-i era dat din oficiu, îi spusese că va fi cu siguranță eliberat; el își omorise nevasta, al cărei adulter era dovedit.

În fericita nepăsare ca a unui animal, el nu simțea nici cea mai mică urmă de căință. Nu pricepea de ce să se învinovătească de ceea ce făcuse pentru o chestie, ce nu privea pe altcineva decât pe dânsul. El lua judecata ca un destin de neînlăturat.

În lume se găsea o judecată, tocmai ca la țară seceriș prost.

Și judecata, cu tot aparatul ei solemn, cu fotoliurile maiestose, cu robele și beretele ei, era pentru Tarara ceva asemănător cu moara de aburi, ce se sfințise anul trecut cu mare solemnitate. Când cercetase acolo cu alții rânduiala ei mecanică, acele roți dințate, acea mișcare

LUIGI PIRANDELLO

îndrăcită cu alambicul și vergelele ei. Tarara simțise o uimire crescândă și neîncredere. Fiecare își va duce bucatele la moară; dar cine putea să asigure pe mușteriu, că făina provine din grânele aduse? Trebuia să închizi ochii și să primești cu supunere făina, ce ți se dă.

De aceea, Tarara predase cu aceiași neîncredere, dar și cu aceiași resemnare, cazul său justiției.

Cât despre el, știa doară că-i crăpase capul c'o lovitură de secure, când se întorcea într-o Sâmbătă seară acasă, ud până la piele și murdar, dela moșia din satul Montaperto. Acolo lucră o săptămână întregă, ca argat, și la întoarcere, în ulicioara Arco, sub dealul San Gerlando, unde locuia, se pomeni c'un târâboi nemaipomenit.

Cu câteva ceasuri mai înainte, nevastă-sa fusese prinsă în flagrant delict cu d. baron Fiorica.

D-na Graziella Fiorica, soția baronului, cu degetele împodobite cu inele, cu obrazul boit cu roșu și gătită ca un catâr, care duce în zi de sărbătoare la biserică,

o încărcătură de porumb cu acompaniament de muzică, adusesse ea însăși pe agentul siguranței, Spano, și doi comisari în ulicioara Arco, ca să dovedească adulterul.

Vecinii n'au putut ascunde lui Tarara nenorocirea, căci nevasta lui fusese ținută toată noaptea arestată. În dimineața următoare, când Tarara o văzu ivindu-se cu sfială la colțul străzii, se aruncase asupra ei cu securea în mână și-i sparse capul, înainte ca vecinii să-i poată sări în ajutor.

Dumnezeu știe, ce tot citia d-l grefier...

După citirea actului de acuzare, președintele spuse inculpatului să se scoale din nou pentru interogator.

— Acuzatul Argentu, ai auzit de ce ești învinovățit?

Tarara făcu o mișcare deabia vizibilă, cu mâna și răspunse cu râsu-i obișnuit:

— Ca să spun adevărul, cred că d-ta au pui nici un preț pe asta.

Atunci președintele îi zise cu mare asprime:

— Ești acuzat, că ți-ai omorât nevasta, femeia, Rozaria Femminella, în dimineața zilei de 10 Decembrie 1911, cu o lovitură de secure.

Ce-ai de zis în apărarea d-tale? Îndreaptă-te către d-nii jurați, vorbește-le deslușit și cu respectul ce datorezi justiției.

Tarara puse o mână pe piept, spre a arăta că nu avea nici cea mai mică intenție de a fi nerespectuos către justiție. Dar acum erau în sală cu toții porniți spre veselie și se zâmbea de pe acum, în așteptarea răspunsului. Tarara observă asta și stătu puțin nesigur și nedumerit.

— Întâi de toate, îi aminti președintele, spune domnilor jurați, ce ai de spus.

Tarara dete din umeri și răspunse:

— Vezi d-ta: ei sunt oameni învățați și vor fi înțeles ce scrie în hârtiile acelea. Eu trăesc la țară. Dar dacă în hârtii scrie că mi-am omorât nevasta, asta e adevărul. Și nici nu mai e nevoie să mai vorbim de asta.

De data aceasta trebui să râdă și președintele.

— Nu mai trebuie să vorbim despre asta? Așteaptă și o să vezi, drăguțule, dacă o să se vorbească despre asta.

— Voiam numai să zic, d-le, — explică Tarara, în timp ce puse din nou mâna pe piept spre a întări cele spuse, — voiam numai să zic, că eu am făcut-o, da; și asta-i totul. Eu am făcut-o... da, d-le. Mă adresez și domnilor jurați, eu am făcut-o într'adevăr, fiindcă nu puteam face altfel; da, asta-i tot!

— Seriozitate! Liniște! Seriozitate! domnii mei! strigă președintele și sună furios clopotelul. — Dar unde ne aflăm aici? Suntem la jurați! E vorba de judecată un om, care a ucis! Dacă cineva își mai îngăduie să râdă, pun să se golească sala! Regret, că trebuie să amintesc d-lor jurați de seriozitatea misiunii lor.

Apoi se îndreptă către acuzat, încrunțând sprâncenele.

— Ce vrei să zici cu asta, că nu puteai face altfel?

În liniștea adâncă ce domnia acum, Tarara vorbi foarte speriat:

— D-le, vreau să zic, că n'a fost vina mea.

— Și cum așa?

Acum, tânărul apărător din oficiu crezu de cuvântă să se răzvrătească contra tonului agresiv, ce-l luase președintele față de acuzat.

— Iertați-mă, d-le președinte, așa o să-l zăpăcim pe bietul om! Mi se pare

că are dreptate, când zice că n'a fost vina lui, ci a nevestei sale, care-l înșela cu baronul Fiorica. Asta este doar lămurit.

— Te rog, d-le apărător, — îl întrerupse președintele. — Las' să vorbească acuzatul.

— Tararâ, ce voiai să zici ?

Tararâ dete din cap și apoi zise :

— Nu, d-le. N'a fost nici vina acelei nenorocite. A fost vina onoratei doamne.. — soția d-lui baron, care tot scormonia lucrurile. De ce, d-le președinte, a făcut ea atâta scandal, în fața ușii mele, încât și bolovanii de pe stradă se înroșiseră, văzând pe d-l baron Fiorica, — pe care-l cunoaștem cu toții ca un om subțire și nobil, — cum o sbughise numai în cămașă și cu pantalonii în mână, d-le președinte, din coliba unei țărănci murdare ? ! Numai Dumnezeu știe, d-le președinte, cât trebuie să ne trudem noi ca să câștigăm o bucată de pâine neagră.

Tararâ zise toate acestea cu ochi înlăcrămați și glas înduioșător și mișca degetele împreunate pe piept.

În răstimpul acesta în sală izbucniră lungi hohote de râs. Dar în timpul râsului, președintele întrezări numaidecât noua situație, ce o înfățișase acuzatul justiției. Chiar și apărătorul observă deodată asta, și când văzu surpându-se temelia apărării sale, se întoarse către banca acuzării și făcu semn lui Tararâ să tacă.

Era prea târziu însă. Președintele, care suna din nou furios, întrebă pe acuzat :

— Așa dar, știi despre legăturile dintre nevastă și baronul Fiorica ?

— D-le președinte, — întrerupse apărătorul, sărind în sus, — scuzați... dar așa.. în astfel de împrejurări...

— Așa... în ce împrejurări ? îl întrerupse președintele. Trebuie să lămuresc acest lucru.

— Protestez împotriva acestei întrebări, d-le președinte !

— N'ai de ce să protestezi, d-le avocat. Interogatorul îl fac eu.

— Atunci, renunț la apărare !

— Te rog, d-le avocat, vorbești serios ? Dacă acuzatul mărturisește...

— Nu ! nu ! nu ! el n'a mărturisit nimic, d-le președinte ! A zis numai, că vina o are doamna Fiorica, soția baronului, care a făcut scandal în fața casei sale.

— Bine ! Și acum poți să mă împiedici să-l întreb pe acuzat dacă știa de legăturile nevestei sale cu Fiorica ?

— Răspunde, acuzatul Argentu : Cunoșteai, da ori nu, relațiunile femeii tale ?

Mirat, nehotărît, zbuciumat de simțiminte contrarii, Tararâ se uita la apărătorul său, la auditor și în fine îngăimă :

— Să.. să zic nu ?

Tânărul avocat bătu cu pumnul în bancă, se întoarse infuriat și se așeză pe alt loc.

— Spune adevărul, chiar în interesul tău, zise președintele acuzatului.

— D-le președinte, eu spun adevărul, începu Tararâ din nou, și ținea de data asta ambele mâini pe piept. — Și adevărat e, că era ca și când n'aș fi știut nimic ! Căci lucrul... da, d-le, mă adresez d-lor jurați ; căci lucrul, d-lor jurați, era așa de tainic, încât nimeni nu putea să vie și să-mi spuie așa, dela obraz, că știe ceva. Vorbesc așa, fiindcă trăesc la țară, d-lor jurați. Ce poate și un biet flăcău, care lucrează la câmp, în sudoarea frunții sale, de Luni dimineață până Sâmbătă seară ? Asta e o pacoste, ce se poate întâmpla orișicui. De sigur, dacă mi-ar fi zis vre-unul în sat : Tararâ, bagă de seamă, femeia ta trăiește

După ani...

*Cu mușchi acoperită și cu olane roșii,
Cu strașini dătătoare de umbră răcoroasă,
Așa în vremuri bune te-au ridicat strămoșii
Și te știam pe lume, patriarhală casă...*

*Întâii ochi spre viață eu i-am deschis prin line ;
La vatra ta bătrână mi-au spus povești bunicii...
Revăd ca'n vis grădina cu meri și stupi de-albine
Și cu poteca ninsă de rochia rândunicii !*

*Era pe-atunci în tine atât prisos de viață,
La geamuri, în ulcele, mușcate și betunii..
Urcau pe zid zorele și'n ori-ce dimineată
Cu tril sglobiu și proaspăt mă deșteptau lăstunii...*

*Revăd gigantic duzii, săditi de mâini bătrâne,
Cu ramuri noduroase în'inse'n slări albastre ;
Unde sunt oare, aslăzi, hambarele cu grâne ?
Unde-a pierit belșugul gospodăriei noastre ?*

*Văd ceata cum se lasă și sufletu-mi apasă,
Mă-apasă tot trecutul, sub afumata grindă,
Mă uil strein la toate din vechea noastră casă...
Al cui e chipul straniu din ciobul de oglindă ?*

*Părăginită-i curtea și sora de ulucă,
Din tot bolsucul vieții n'a mai rămas nimica ;
Un dud bătrân căzut-a și altul e pe ducă...
S'a prăpădit bunicul și a murit bunica !*

*Purtând în ochi-mi umezi himera tineretii
Privit-am lung spre cuibul pustiu de rândunele
Și obosit de toate cărările vieții
Am stat să plâng pe pragul copilăriei mele !*

MIRCEA RĂDULESCU

cu baronul Fiorica, n'aș fi putut face altfel, m'aș fi repezit cu toporul în mână acasă și aș fi crăpat capul nevestei. Dar niciodată nu mi-a zis cineva asta, d-le președinte, și dacă ar fi trebuit să viu vreodată acasă în timpul săptămânii, trebuia să-mi înștiințez nevasta. Asta o spui, ca să-ți arăt d-tale, că n'aveam de gând, să fac vre-un rău cuiva. Bărbatul e bărbat, d-le președinte, iar femeile sunt femei. De sigur că bărbatul trebuie să cugete, că femeile sunt din fire necredincioase, chiar dacă nu le lași singure ; vreau să zic, chiar și când bărbatul nu e toată săptămâna plecat de acasă ; dar femeia la rândul ei trebuie să nu uite că bărbatul nu poate să se lase batjocorit de oameni, d-le ! Sunt ocări... da, d-le, mă adresez d-lor jurați ; ocări, d-lor jurați, care nu numai că fac de râs pe soți, dar fac să-i plezniască și obrazul. Asta n'o poate răbda un bărbat ! Deci, d-lor jurați, sunt sigur, că nenorocita ar fi ținut seamă de asta și de sigur, că nu i-aș fi clintit nici un fir de păr. Asta pot s'o dovedească toți vecinii. Ce sunt eu de vină, d-lor jurați... când deodată această femeie blestemată... da, d-le președinte, d-ta s'o fi adus aici și să ne fi confruntat. Aș vrea să vorbesc cu ea ! Nu-i nimic mai rău decât femeile prea grăbite !

„Dacă bărbatul d-tale, — aș spune acestei doamne, dacă aș avea-o în fața mea, — dacă bărbatul d-tale ar fi fost incurcat cu o femeie necăsătorită, ar fi putut, onorată doamnă, s'aibe plăcerea acestui scandal, căci așa n'ar fi avut urmări și n'ar fi fost țărît aici nici un soț. Dar de ce, stimată doamnă, nu m'ai lăsat în pace, pe mine, care am fost totdeauna liniștit, n'am fost vinovat cu nimic, dar nicidecum. Eu n'am vrut nici-

odată să văd sau să aud ceva ; eram mulțumit, d-lor jurați, să-mi răstig pe câmp, cu toporul în mână, pâinea mea, muncind din greu, de dimineață până seara târziu. Stimata doamnă glumește, — i-aș zice doamnei, dacă mi-ar sta în față ; — ce urmări a avut scandalul pentru onorata doamnă ? Nimic ! O glumă ! După două zile, te-ai împăcat cu soțul d-tale. Dar, stimata doamnă, gânditu-s'a oare, că e în joc încă un om ? Și că acest om nu poate să se lase să fie batjocorit de aproapele său și că trebuia să procedeze ca un bărbat ? Dacă stimata doamnă ar fi venit mai întâi la mine, ca să vorbească, i-aș fi zis : „Stimată doamnă, noi suntem bărbați ! Și bărbatul e nestatornic ! Poate să se aprindă, stimată doamnă, pentru o țărăncă murdară ? D-l baron mănâncă la d-ta întotdeauna jimblă bună franțuzească ; compătimiti-l, dacă-i vine din când în când gustul de o bucată de pâine neagră.

Așa i-aș fi vorbit, d-le președinte, și poate nu s'ar fi întâmplat nimic din toate acestea, ce din nenorocire s'au întâmplat, nu din vina mea, ci din pricina acelei doamne afulsitate.

Președintele puse din nou capăt, cu un prelung sunet de clopotel, observațiilor, râsul și diverselor păreri, ce urmărară în sală după mărturisirea pătimașă a lui Tararâ.

— Va să zică, asta e concepția d-tale ? Tararâ, obosit și găfâind, dădu din cap.

— Nu, nu ! Nici nu-i vorbă de o concepție ! Asta-i adevărul, d-le președinte. Și drept mulțumire pentru adevărul ce-l spusese cu atâta sinceritate, Tararâ fu osândit la 30 de ani închisoare.

Trad. de B. MARIAN

MIRON COSTIN

Literatura românească, în dezvoltarea ei istorică și-a croit două direcții bine distincte: literatura religioasă și literatura istorică.

Literatura religioasă prezintă interes numai din punct de vedere al limbii literare, în ea păstrându-se forme lexicale și de altă natură care ajută la cunoașterea formării limbii noastre în decursul veacurilor. Ea nu este originală fiind în bună parte traduceri după texte străine.

Nu tot același lucru putem spune despre literatura istorică, literatura cronicarilor. Deși și-au făcut cultura în alte țări străine, totuși în scrisul lor putem distinge la fiecare pas tendința spre originalitate și spre ce este al nostru. În această privință, primul cronicar, care merită toată atențiunea noastră, este Miron Costin.

Fiu de boer mare, vestit pe acea vreme în Moldova, în curând ajunge și el în cele mai înalte trepte sociale. Pozițiunea sa politică și socială i-a dat posibilitatea să cunoască în deaproape toate frământările și actele cele mai importante din istoria țării sale, pe care le-a însemnat cu cea mai curată sinceritate în letopisețele ce le-a scris. Nu este nimic de prisos și nimic fals în tot ce a scris acest cronicar. În această privință, atât Miron Costin cât și alți cronicari din acea vreme, sau de mai târziu, cum au fost: **I. Neculcea, Neculai Costin, D. Cantemir, Radu Greceanu și Stolnicul Constantin Cantacuzino**, sunt superiori, după o interesantă observație a d-lui M. Dragomirescu, unor cronicari din Apus. Superioritatea lor constă în veracitatea sufletească și cunoștința directă a faptelor la care toți acești cronicari au luat parte, spre deosebire de cronicarii apuseni, cari scrieau numai după documente.

Născut în 1633, a avut posibilitatea să se instruiască încă de mic la școala

umanistă dela Bar, în Polonia. Cunoștințele sale de cultură latină, însușite la acea școală, se resimt și în opera sa de mai târziu; atât în limbă cât și în gândire.

Dar pe lângă cultura latină, Miron Costin a mai iăcut cunoștință și cu cea polonă, care era direct, tot un exponent al ei. Cât de mult a înrăurit cronicarii poloni asupra lui Miron Costin, ne-a arătat în mod foarte judicios, într-un studiu recent d. P. P. Panaitescu.

După o viață de aprige frământări, Miron Costin se stinge în anul 1691 la o moșie a sa din județul Roman. Sfârșitul tragic al acestui cărturar luminat, — a fost decapitat din porunca Domnitorului C. Cantemir, — a fost o vie exemplificare a sacrificiului și a jertfei sfinte pe care a adus-o acest suflet distins, neamului său atât de oropsit de soartă.

Viața sa sbuciumată care era și a tuturor contemporanilor săi, ne-a imortalizat-o în frumoasele pagini din cronică.

Din cuprinsul ei se vede că scriitorul nostru își nota însemnările sale din fuga pribegiei prin țări străine sau în mijlocul crâncenelor lupte de pe cuprinsul patriei sale.

GH. CARDAȘ

La ține, Poezie!

Așa a fost pădurea totdeauna:
O lume de copaci și de lăstare, —
Și rătăcea prin luminișuri luna,
Iar printre crengi svârليا mărgăritare.

Nimic nu s'a schimbat! Incepătoare,
Să șuere, să cânte se imbie
Și tac la glasul tău, privighetoare!
Și eu revin la tine, Poezie!

Mă duc pe câmp. Cu vălurile pale,
Zefirul mă înfășoară, ca pe merii
Ce-i scutură de rozele petale,
Și vineție cade umbra serii.

S'apleacă lanul tot, ca sub o mână
Desmierdătoare. Gârla argintie
Neconținut în calea ei se mână.
Și eu revin la tine, Poezie!

E la nămiezi. Văzduhul e fierbinte
In kioșcuri adumbrite de zorele
Prânzesc familii, — răsete, cuvinte;
Sub streșini cuiburi noi de rândunele.

Orașul pare scund și mic, în marea
Cu soarele drept stemă împărăție
O pasăre se-avântă spre țările,
Să nu-i audă nimenea cântarea!
Și eu revin la tine, Poezie!

V. DEMETRIUS

Acu câțeva vreme se putea ceti în câteva din marile jurnale din New-York, tipărit în caractere groase, următorul anunț:
„Aduceți-mi un dolar! X..., strada Y..., 12”
A doua zi, în acelaș loc se putu ceti:
„Imi puleți aduce dolarul și până mâine”.

Iar a treia zi:
„Dacă nu-mi aduceți dolarul astăzi, il puleți păstra mult și bine; mâine va fi prea târziu”.

Un gazetar, curios cum îi e profesia, se duse la adresa arătată, unde găsi o dactilografă care se declară autorizată să primească toți dolarii ce se vor aduce pentru M. H..., însă refuză să dea vre-o explicație în privința destinației acestor dolari. Din ce în ce mai intrigat și mai curios, gazetarul făcu o anchetă și află în cele din urmă că M. H... era un mare negustor din New-York care pariase cu câți-va prieteni că se vor găsi în New-York cel puțin o mie de „găște” cari să-i trimeată câți-va dolari fără să știe pentru ce. Negustorul a și câștigat pariul cu vârf și îndesat, deoarece în trei zile, încasase peste 1200 dolari, pe cari dealtfel i-a și restituit.

Bernard Shaw nu poate suferi pe cei cari cer autografe. Și dacă ar fi după el, ar trimite la toți dracii pe inoportunii cari vin să-i cerșească semnătura. Însă această impulsione inițială o temperează întotdeauna o corecțiune naturală și mai ales un mare fond de bunătate.

În zilele din urmă, o persoană din noua Zeelandă îi serie solicitându-i un autograf.

Bernard Shaw sări ca fript. Încă unul! Apoi puse mâna pe toc, se sili să-l înmoaie în venin și scris:

Colecționarii de autografe sunt plaga umanității. Cum însă ei vor stărui în plicticoasa lor obișnuință atâta timp cât noi, aștialalți, oamenii cunoscuți, nu ne vom hotări să nu mai dăm autografe, mă văd în situațiunea de a opune un refuz categoric cererii d-voastră.

Din inimă, al d-voastră,
Și... iscăli: Bernard Shaw.

Un conferențiar predică pentru suprimarea alcoolului. Într-o seară, foarte răgușit, ceru să i se aducă o ceașcă de lapte în locul tradiționalului pahar cu apă. Impresarul gândi că nu e rău să pice și puțin rum în lapte.

În timpul unei perioade elocvente, conferențiarul pune mâna pe ceașcă, o bea pe nerăsuflăte și strigă:

— „Extraordinar! Pii! Ce mai vaci!”.

La școală.
— Cât fac șase și cu patru?
— Unsprezece.
— Nu, nu... ia vezi... șase și cu patru...
— Douăsprezece...
— Nu...
— Nouă.
— E, asta-i...
— Treisprezece.
— Da pentru Dumnezeu, de ce nu zici niciodată, zece?... Șase și cu patru fac zece.
— A, nu, Domnule, zău nu... asta nu se poate... mi-aduc foarte bine aminte... cinci și cu cinci fac zece.

Cântecelile unui greer

Pro domo

In viața mea de pribegie,
Gonit mereu d'ai soartei bici,
Am îngânât cântece mici
De dragoste și ironie!

Și cum trăiam mai mult în vis
Făcui risipă de simțire...
Și'n versuri șchioape am închis,
O lacrimă lângă-o zâmbire!

Am îngânât cântecul mic,
Fără pretenția să fie
Gustate la Academie —
Căci toate versurile mele,
— nici diamante nici mărgelile,
buclete fără de panglici,
— Garoafe, crini și ghiocel
Sunt scrise doar pentru femei
Și pentru patru-cinci amici!

Când iarna am simțit că soba
Pe versu-mi cald nu pune preț,
Cu grabă m'am drapat în roba
De magistrat, ca să nu 'ngheț!

Și-am colindat întreaga țară,
Cinstit, c'o leafă de aprod,
Purtând sub robă, o chitară
Și-o inimă, în loc de cod!

Azi iarna-mi bate în ferești,
Și vântu 'n rece-i simfonie,
Parcă mă 'ntreabă: „unde ești
Poete plin de veselie?”

Hambarele mi-s goale, nici
N'am strâns cu cântecul-mi de greer
Grăunțe s'am până la treer...
Dar simt o umbră grea pe creer:
Uitarea celor mari și mici.

Și'n stăpăni iernii argintie,
Când singur, trist, fără amici
Culeg poemele-astea mici
Tipate 'n nopți de insomnie,
Vreau să le'nchin cu dărnicie
Imbogățitelor furnici.

CINCINAT PAVELESCU

Chișinău, 24 Decembrie 1925.

Din volumul „Cântecelile unui greer”.

Coperta noastră

Maestrul G. Petrașcu este cel mai personal și mai expresiv colorist al nostru.

Un colorist sumbru, fără să fie întunecat.

Nuanțele lui clare au gravitatea notelor de violă.

Cele profunde, amintesc geamătul adânc și tulburător al oboiului.

Un tablou de Petrașcu are, în întregime, Solemnitatea masivă a unui vechi interior de catedrală, ferit de zburdălnicia solară.

Pornind întotdeauna de la o pată de culoare, Petrașcu „sfârșește” printr-o pată de culoare.

Numai aici se înfrățeste el cu impresionistul, care caută, indeobște, să traducă, cromatic, nehotărâtă frământare luminoasă, a atmosferelor.

G. Petrașcu e un poet al tăcerii.

FESTINUL

de MIHAIL CELARIANU

Dela București la Popânceni sunt în total opt kilometri, din cari unu îl faci cu trenul, până la micul canton, în fața căruia e o oprire de treizeci secunde, iar restul de șapte o întinzi cu piciorul, pe un fir de potecă, ce te tot minte prin arătură, ca o pânză de paianjen.

Localitatea Popânceni nu are până în prezent altă celebritate, decât că aci și-a ales cuibul, de câțiva ani, marele liric al timpului, Endymion Bârneață.

Se spuneau multe despre domiciliul pitoresc și viața îmbelsugată, deși, într'un fel apostolică, a marelui bard, așa că, la prima ocazie, fuseiui printre cei dintâi cari se hotărî să-l viziteze și, în ziua de Sfinții Arhangheli, o luarăm la drum: tragedia Neptun Grozeanu, cu chelie și lavalieră în dezordine; Maștea Hodoroabă, *novelist și povestitor popular*, cu fața creasă și roșie ca o opincă; peisagistul Pârjoală, hrănit parcă numai cu ulei de in fierț; satiricul Juan Ciovârname, o mogâldeacă de om, cu ochelari și batistă la butonieră; și eu, poet plin de speranțe și de melancolie.

Drumul cu trenul îl făcurăm pe platformă, vorbind și glumind, cu fețele bătute de vânt și inimile înviorate. La canton, deabia avurăm timp să ne prăvălim din vagon, unul peste altul — ne sumeserăm pantalonii și luarăm câmpul în piept. Șapte kilometri, cu toți bulgării de pământ împietrit, cari ne scâlcau ghetele și ne împiedecau mersul, aș putea spune că i-am făcut în șor.

La intrarea în sat eram prăfuiți și hodoroșiți binisor. Neptun, care cunoștea locul, o ținea înainte, iar noi după el, oboșiți și flămânzi, deabia ferindu-ne de căini, unul cu pălăria, altul cu piciorul, Hodoroabă doar izbutind să-i țină la distanță, cu strigate meștesugite: nici zbie-ret, nici lătrat.

La o răspântie, în dreptul unei fântăni, Neptun ne opri cu un semn; scoaserăm batistele, ne scuturarăm cu de ghetele de praf, răsufiarăm adânc, ne potrivirăm unul altuia gulerele și cravatele întoarse spre ceafă, apoi, în aceeași ordine, mai făcurăm vreo treizeci de pași și ne oprirăm brusc la o poartă înaltă, pe care puturăm citi, emoționați, stihurile lui celebre, zugrăvite cu roșu:

Stai române doar la țară

Și-ai scăpat de viața amară!...

În fața lor rămăserăm câteva clipe tăcuți, privind-le cu evlavie, umplindu-ne inimile cu fiecare vorbă; mie-mi venea chiar să-mi scot pălăria: stai—române—doar—la—țară!...

Însfârșit, la cele trei ciocănituri sacadate ale lui Neptun, o ușă se deschise și lumina galben-roșatică din tindă, năvăli în pridvor. În același timp răsăriră în prag: mai întâi bardul, apoi doamna Bârneață și, după ei, la un pas, cei doi copii: Hero și Leandru, ținându-se de mână.

Furăm întâmpinați cât se poate de bine: din prima clipă ne izbi armonia tihnită, aș putea spune chiar: simetria trainului acestei familii providențiale.

Maestrul, înalt și masiv, cu părul argintiu, buclat peste urechi, purta pe frunte o coroană de merisor, iar ca îmbrăcăminte, un fel de camizol roșu, cu guler dantelat. Ochii lui buni ne priveau generos, cu înțelegere pentru slăbiciunea noastră juvenilă. D-na Clementina Bârneață, de o statură aproape egală — ceva mai scurtă—surădea din toată făptura ei, într'o rochie de gaze mov-pal, de um-

rii căreia atârnavă până la șolduri două aripi de muselină albă. Părul cărunt era revărsat peste spate: închipuia pe muza maestrului.

Cât despre copii — între zece-doisprezece ani — purtau costume naționale, ambii cu obraji pudrați și sprincenele în-negrite.

Hodoroabă îi sărută pe frunte și le ură să ajungă oameni de ispravă.

— Ei, maestre, să trăești! — începu, transpirat și cu voce de bas, Neptun; — și-am adus o scamă de artiști, să-ți ureze fericirea și gloria care o meriți cu prisosință. Dă-mi voce să sărut mâna doamnei... Să trăești și dumneata și făcă cerul să susțină cu geniul dumitale subtil puterea de gândire a maestrului nostru—ura!

— Ura!! — strigarăm, la un gând, mașinal, și ne grăbirăm să ne trântim pe scaune, libniți de foame și frânți de umblet.

Urmă un mic răspuns al maestrului, după care furăm așezați la masă: maestrul în cap, având la dreapta pe Clementina, iar la stânga pe Neptun; la celalt capăt: Ciovârname în mijloc, pictorul la dreapta și eu la stânga. Hodoroabă se ridică, frângându-se de șale și eși în pălmar: apoi, eu așa am apucat dela mașca, să clătesc cele mâini, înainte de masă.

În lipsa lui, care era cel mai guraliv, se făcu o tăcere de câteva clipe. Pentru mine, care nu mai fusesem onorat cu o cunoștință atât de celebră în lumea literelor, clipele treceau greu; ochii verzi și misterioși ai maestrului mă intimidau, când rămăneau uneori asupra mea.

Când, însfârșit, Hodoroabă se reintoarce, își ocupă și el locul, rezervat pe o latură întreagă a mesei, iar vis-à-vis de el, ședeau copiii, neclintiți și gravi, să nu strice ceva din găteala lor circumstanțială.

Maestrul aruncă o scurtă privire în jur, ca spre a face tăcere, apoi, ridicându-se cu o solemnitate duioasă, dete glas cuvintelor următoare, din cari sper că nu mi-a scăpat nici unul: „Tineri artiști și iubitori admiratori... Sânt cincizeci de ani de când, pe pământul acestei țări roditoare, în sânul acestui județ binecuvântat și în cercul creșterii și populației fericitei întru toți vecii comune Popânceni, a luat naștere acela ce trebuia să fie cândva Endymion Bârneață!... Inima îmi bătea cu putere; îl priveam cu ochii împăienjeniți de lacrimi — Neptun, încet și grav, se ridică în picioare, Ciovârname la fel — și amândoi se rezemară, tăcuți, de bara unui bufet cu sticlă.

— Ar fi greu, urmă sărbătoritul, ar fi cu neputință să vă descriu tot șirul întâmplărilor cari, din prima copilărie, au fecundat marca mea conștiință... Eșit din sânul poporului, pe care îl iubesc atât de mult, frații mei au fost munții și piscurile, surorile mele au fost nopțile și diminețile, până când a vrut Pronia să mă unesc cu mireasa visurilor mele... (Clementina se ridică; după dansa mă ridică și eu și pictorul)... Ca o muză blândă și armonioasă, inima ei a palpitat alături de mine și mi-a răcorit drumul spinos al inspirației. Copiii pe cari-i aveți în față (ii preciza cu gest de patriarh) — sânt roadele dragostei noastre.

(Se ridicară dintr'o singură mișcare, cu ochii țintă în ochii tatălui lor)—„Eu poate voi muri, dar în ei am sădit — după cum veți vedea — gerul artei, care nu m'a părăsit nici o clipă. Iubiți confrăți... să

Floricea de primăvară

— Baladă engleză —

Se strânse fata'n drum sub mărăcin,
Floricea de primăvară,
Și-un prunc născu acolo 'n plâns și chin,
Frunză verde, frunză rară.

— „Odorul mamei, nu-mi zâmbi așa,
„Floricea de primăvară,
„Căci mă ucide, vai, privirea ta,
„Frunză verde, frunză rară“.

Ea scoase-un junghiu, de spaimă tremurând,
Floricea de primăvară,
Și-l implântă 'n trupșorul lui plăpând,
Frunză verde, frunză rară.

În miez de noapte-apoi săpă mormânt,
Floricea de primăvară,
Și coperi trupșorul cu pământ,
Frunză verde, frunză rară.

Dar când intra'n capelă mâne zi,
Floricea de primăvară,
În prag un copilăș îi răsări,
Frunză verde, frunză rară.

— „Păpușe dragă, dac'ai fi a mea,
„Floricea de primăvară,
„Eu numai în mătăsuri te-aș ținea,
„Frunză verde, frunză rară“.

— „Pe când eram al tău, sub rug în drum,
„Floricea de primăvară,
„Măicuță, n'ai fost bună ca acum,
„Frunză verde, frunză rară“.

VASILE STOICA

nu vă mire când veți afla că tovarășa zitelor mele cântă din gură ca o privighetoare, iar copiii: băiatul declamă și fata oacă toate dansurile naționale. Adeseori mă întorc și zic: mulțumescu-Ți Tie, Doamne, că mi-ai hărăzit cu milostenie din toate bunurile Tale, ca să Te cânt de lira mea supusă! (Aci luă o furculiță și deabia o atinse de marginea farfuriei. Dar copiii și, împreună cu ei, doamna, începură tare și unison, pe melodia

„Sub tei cu frunza lată“ :
Mulțumescu-Ți Tie Doamne,
Harul Tău e cel dintăiu,
Cu o milă de părinte
Mi-ai pus lira căpădău,

Toți eram înălțați, eu, mai ales, pluteam; îmi venea să mă așez în genunchi, și să sărut mâna, în care ținea furculița, ridicată, ca spre a comanda cântăreților necetarea.

— Înainte de a vă delecta cu ceva din opera mea (nevasta eși, arătând, în mișcarea ei, o poruncă știută din vreme)—în să ne cinstim cu un păhăruț de neectar, care aduce pofta de viață.

— Și de mâncare, ha,ha,ha!.. răsă gros Hodoroabă. Nu-i vorbă că asta nu ne împăște!...

Într-un minut o tavă cu o carafă și păhărele se ivi singură în pragul ușii, probabil pregătită de mult și, la sfârșitul ei deabia, mâna dantelată și apoi coroul din alin al gazdei surzătoare. Păhărelele remurau și se izbeau ușor de sticla portocalie, scoțând un fior de cristal, prelungit, pe care-l simțirăm cu toții până în baerele stomacului.

Tava fu așezată în mijlocul mesei. O-

chii tuturor, fără voce, nu se mai deslipseau de ea. Pe buze ne venea o adiere parfumată și înfiorătoare. Hodoroabă încalte nu se mai putu ține pe loc, cuprins de o frământare tirană fruntea i-se îmbrobănose de sudoare și obrăjii i-se făcuseră roșii-cărbuni. Tiptil, doamna Birneală se reazează pe scaun, într-o poză de un calm suveran.

Maestrul urmă: Băntura aceasta, pe care nici zeei n'au disprețuit-o, aduce cu sine încântarea, uitarea...

— Și ertarea păcatelor... hotări, frământat și prăpădit, Hodoroabă.

— O, scumpii mei — se nălădie maestrul — dar în lumea noastră nu există păcat; este o noțiune a oamenilor fără libertate... Noi, cum v'am spus, planăm deasupra împrejurărilor; nimic nu ne poate atinge. În lumea noastră olimpiantă.

Corul, în picioare, unison :

Lumea noastră ideală
E frumoasă ca în rai,
Cine-o gustă, i-se pare
Ca o dulce zi de Mai,
Ca o dulce zi de Mai...

Furculița se ridică din nou în văzduh; cântăreții tăcură.

— „Știu — spuse cu convingere maestrul — că artiștii trăesc mai mult cu idealul, de aceea am scris, pentru ocazii, câteva stihuri înălțătoare: unele sunt pentru primire, altele pentru așezarea la masă și altele pentru plecarea mesafirilor.

— A început cu cele din urmă, îmi

suspina la ureche, plictisit, Ciovârname. — Acum, fiindcă vă văd obosiți de multă așteptare și cuprinși de o nerăbdare pe care o cunosc atât de bine, Leandru... (soldărește, copilul făcând în picioare, cu ochii la cer)... Vă va spune câteva cicluri din poemele mele asupra nemuririi și a vieții viitoare. (Furculița atinse ușor marginea farfuriei)...

Leandru se retrase trei pași spre perete, se opri brusc, închină capul, puse brațele în lungul pantalonilor și, în tăcerea absolută a odăii electrizate, recită, una după alta, douăsprezece poeme ale maestrului neoprindu-se decât scurt timp între fiecare, pentru a face un compliment mut, soldărește și mândru. Ochii ne erau încețați și obosiți, privind neclintit asupra copilului — supraveghiați când de ochiul generos al maestrului, când de privirile umede ale mamei orgolioase. În urechi toate versurile sunau la fel, toate scoteau aceeași muzică, monotonă, care, în cele din urmă, suna subțire și strident, până la nebunie.

Când ciclurile fură sfârșite, Leandru făcu o pauză mai lungă—apoi un compliment definitiv — ridicând și brațele până la piept și se apropie de Endymion, întinzând fruntea, pe care acesta depuse un sărut ferm.

Fu foarte greu să mai descleștăm vreunul gura, pentru cele de cuviință. Trecu câțiva timp, până ce, însfârșit, tot Hodoroabă ne scoase din încurcătură: „Vino să te sărut, puile! Toc! Calci pe urmele tăfîne-tău; o s'ajungi om mare! Și, ca din instinct, brațul lui se întinse spre tava cu băntură, trăgând-o până în dreptul inimei. N'avu însă timp să ridice paharul, că maestrul reîncepu: „Hm, hm!—înainte de gustare să vă fac o nouă surpriză (Furculița sună). — Nerăbdătoare și sprintenă, Hero sări drept în picioare, se retrase până în fața sobei—făcu un compliment scurt și... durrr!!! Incepu o sarabandă de sărituri, de înclinări, de mișcări ale brațelor; nu mai vedeam, în vălmășagul lor, decât fluturii colorați de pe rochie, cari parcă sburau în capetele noastre. Fetița nu se lăsă mai prejos decât micul ei frățior. Neîndoios că dansul ei trebuia să țină exact cât timp ceruse declamarea poemelor. Când se sfârși, doamna Clementina își mângăie fata pe păr, apoi luă tava — spre marea ușurare a tuturor — ridică păhărelele și le puse în dreptul fiecăruia, turnă în ele licoarea portocalie, iar sticla, pe jumătate plină, o lăsă în mijlocul mesei, pentru cine ar mai dori.

— Acum — reluă Endymion — pentru că mai avem puțin de stat împreună — peste două ore pleacă trenul dela canton — și având în vedere că numai cu atât o petrecere adevărată nu e completă — să dăm loc doamnei gazde să ne ofere, la rândul său, ceea ce merge de minune în asemeni ocazii.

La aceste vorbe parcă uitaram toată oboseala, toată uruiala din cap, toți fluturii din creier: în fața ochilor vedeam mai dinainte marile farfurii încărcate cu fripturi mirositoare, cu salade apetisante și cafelele cu vin rubiniu, care te scoală din morți. O cutremurare ne descleștă membrele, ochii se dilatară, îndreptarăm scaunele, ne mișcaram trupurile, întinse-ram coatele pe masă, furnicați de neliniște: cum să ținem toasturile, în ce ordine, cu ce cuvinte?...

Câte o farfurie mare și groasă fu pusă înaintea tuturor, apoi câte o furculiță și un cuțit. Nu îndrăzneam încă să bem, până ce patronul sărbătorit va da tonul. Acesta, din fericire, nu întărzie; maestrul puse mâna pe păhărel... dar, în loc să-l ducă la gură îl trecu în stânga far-

H A M L E T

sau

Între istorie literară și critică

I.

furiei, apoi, ridicând cu o mână furculița și cu alta cuțitul:

— Tineri prieteni!...

— Ufff! scânci, infundat, Ciovârname.

— Maestrul vostru a aranjat toate cele de cuviință, pentru ca petrecerea voastră să fie deplină; acum avem orelle șapte; șapte kilometri, până la gară, îi faceți, mergând repezitor, într-o oră și jumătate; cealaltă jumătate de oră o vom petrece, prin urmare, aici, spre amintirea neștearsă a zilei de azi și spre desfășurarea noastră a tuturor — Clementina vă va cinsti cu ceea ce se cade să aveți dela ea. Tacămuri aveți toată lumea?

— Da, răsufărăm, cu o fericire isbucnitoare.

— Ei bine, atunci, totul e pregătit. Clementina... va intona diferite arii naționale, timp de douăzeci și cinci de minute, iar la refren fiecare vom bate cu cuțitele și furculițele în farfurii (zang!...).

— Mama ta, Doamne!... nu se mai poate ține Hodoroabă.

De data asta paharul era prea plin; toată furia noastră se îndrepta numai spre cel mai vinovat dintre toți: tragedia lui Neptun. Îl fulgeram din ochi, până când, la momentul refrenelor, Endymion da tonul și furculițele noastre zdrăngăneau asurzitor pe porcelanurile nevinoate.

Dar „totul trece în astă lume“, cum bine a scris maestrul, deci, a trecut și asta. Când s'au împlinit cu precizie cele douăzeci și cinci de minute, diva tăcu, înclinându-se într-o reverență imerială.

Sărirăm în picioare, ca străpunși de un curent electric; nici băutura n'o mai vedeam în fața ochilor. Gazda, însă, recaleasă din emoțiunea incertă în timpul producției, reveni la realitate și, de data asta, ridică într'adevăr primul paharel de prăștină.

Când însă s'o imităm și noi... „Stați!“ și, scoțând din sân o sticlă de formă ciudată, cu un lichid violet, trecu pe lângă fiecare și picură în toate paharele câte o lacrimă de apă de viole.

— Stai! Ce faci bre? — se sperie Hodoroabă.

Dar nu mai era timp de pierdut. Deterăm paharele pe gât; pe nas ne veni un damf de parfum, amestecat cu țuică.

În timp ce smulserăm pălăriile din coarțele de după ușă, fiecare membru al ilustrei familii aprinse câte o faclă de rășină și, când pășirăm pragul, focul ne cuprinse din toate părțile. Lui Neptun îi scăpă piciorul în ruptura unei trepte; căinii, alarmați, sau poate instruiți la rândul lor, se năpustiră în jurul nostru, cu hămăiri delirante.

Festinul se sfârșise.

După șapte kilometri de drum cu piciorul, eram la canton; trenul, însă, nu mai cu un minut mai de vreme, plecase. Până în zori ne ghemuirăm, sub micul sopron, unul în altul, ca niște umbre degerate: cruda realitate înlocuise visul, într'adevăr neuitat.

MIHAIL CELARIANU

Hamlet întâmpină de câțeva vreme, la noi, ceea ce s'ar putea numi, cu un cuvânt englez obișnuit, un mic „revival“. Jocul din urmă, împovărat de gând al d-lui Manolescu, — pe care și l'ar însuși orice mare actor englez, și oarecari traduceri neizbutite, dar mai izbutite critici ale acestora, l-au redat și la noi tradiției, care face dintr'ansul capod-opera cea mai populară a omului din Stratford

Mai de curând, un studiu în „Viața Românească“ și în broșură, al noului profesor de literatură engleză la Universitatea din Iași, a pus și la noi problema tulburătorului erou. D. I. Botez, după ce trece în revistă câteva din păreriile altora, vede în Hamlet un tip integral, lipsit nici de memorie, nici de voință, sănătos și normal; și își propune un volum în care „punând la contribuție întreg textul, să evidențieze caracterul de Prometeu, nu de nepulținos morbid, al eroului“.

Cum vedem, pe d. Botez îl preocupă psihologia fascinantă a lui Hamlet, și prin aceasta dânsul intră în linia clasică a criticilor shakespeareni, care dela Goethe, — cu faimoasa lui imagine a unui tânăr ideal, doborât de o sarcină prea brutală (un vaz scump, în care un stejar împlântă rădăcini până ce-l fărâmă), — sau, mai bine zis, dela Henry Mackenzie, care anticipează cu vreo 15 ani concepția lui Goethe și până la Bradley și Freud, se lasă ispitit de enigma resortului interior al unicului tânăr.

Lucrul nu e decât drept: Hamlet e întreaga piesă. Pe lângă el ceilalți eroi, — chiar Regina, chiar Ofelia, — sunt joase, când nu șterse mediocrități iar acest Hamlet e suflet. Tot tragicul lui stă în aceea că are un suflet, că trebuie să și-l simtă în contact cu o lume trăind „à fleur de peau“, o lume superficială, epidermică, aproape nepermeabilă.

E ca și cum ai ține o rană vie în aer rece și confinat, ne în stare să comunice cu ea pe calea niciunei apropieri, nici unui leac! Pe Hamlet îl doare de a avea un suflet.

De aici caldă, vibratoarea lui frăție cu Horatiu, singurul tăiat din aceeași substanță, — frăție care aruncă un soare atât de nou în negura piesei, încât au fost critici care să vadă în nefericitul print, — și deci în tot rostul piesei o simplă femeie deghizată în dragoste cu tânărul ofițer! (cf. Bradley-Furness).

Dela această năzărire, la aceea că Hamlet ar fi un june ambițios și un farsor, inscenând un strigoi calomniator pentru a da jos de pe tron pe nevinovatul unchi (cf. ibid), curba interpelărilor în speță are toate coborârile și urcările. E tocmai primejdia metodei psihologice. E deajuns ca cineva să aibe o părere ca să poți — cu puțină dialectică, — afirma contrariul. Critica hamletistă ia astfel forma a două șiruri nesfârșite de „da“ și „nu“ brăvându-se reciproc. Tipul îl reprezintă Coleridge-tatăl și fiul. A spus cel diu-tăi, poetul, că Hamlet e un hipersensitiv abulic. — dimpotrivă, răspunde cel de-al doilea: un om de admirabilă acțiune.

Dureros e că ambii au dreptate, după cum au și ceilalți preopinienți fluctuând între teoria morbidității de caracter și aceea a dificultăților externe (cf. Robertson). Niciodată inteligența omenescă n'a fost un mai sincer produs al eroarei, al acelei erori care în concepția americanului Josiah Royce, este o gândire despre care altă gândire, care se numește superioară, își dă seama că nu-i completă.

După admirabilul teoretician al „posibilității eroarei“ (cap. 2 din *The religious aspect of philosophy*) nu poți deosebi între adevăr și eroare decât dacă implici toate amănuntele existenței în realitatea unei idei infinite, unei gândiri imanente. Acest spirit absolut e singurul care cunoaște complet deoarece coincide cu toate fazele și formele existenței; celelalte cunoașteri, omenăștile cunoașteri, sunt parțiale, deci, în mod felurit, erori.

Dacă acum reducem scara existențelor lui Royce la... Hamlet, găsim în fața lui o singură idee ce l-ar putea cuprinde: Shakespeare însuși...

Dar Pirandello răsare dintr'un colț de scenă și se întreabă: dacă Shakespeare însuși nu și-a dat seama de ce a scris, dacă între Hamlet întrevăzut de el și cel realizat e o prăpastie tot atât de mare ca între ideal și faptă? Haosul vedeți, crește, cercul vijios prinde deabinelea problema.

E aici locul să intervină criteriul estetic: Un singur Hamlet există; care nu e nici cel visat de Shakespeare, cum nu e nici cel închipuit de Thomas Rymer, Gildon, Dennis, Hamner, sau construit de Mackenzie, Goethe, Schlegel-Coleridge, Fletcher, Gervinus, Ulrici, Klein, Werder Furnes, Lowell, Rolfe, Tolman, Brandes, Dowden, Herford, Raleigh, Clutton-Brock, Masefield, etc., etc. E. cum spune Bradley¹⁾, citat și de d. Botez, acel Hamlet care rezistă tuturor confruntărilor cu textul.

Arbitrarul interpretării poate lua loc și aici, dar cel puțin strâns cât se poate în încăperile faptului pozitiv: litera scrisă.

Un astfel de Hamlet reclamă și Edgar Poe când ceartă în *Marginalia* pe critici de eroarea „de a fi încercat să expună caracterele lui Shakespeare, să dea seama de acțiunile lor, să împace nepotrivirile din ele, nu ca și cum ar fi făurite de un creier omenesc, ci ca și cum ar fi adevărate existențe ale pământului“... Ei vorbesc astfel de Hamlet omul, în loc de Hamlet „dramatis persona“, — de un Hamlet pe care D-zeu și nu Shakespeare l-a creiat“.

Un Hamlet al lui Shakespeare, încearcă Bradley să distingă în cele 85 de pagini ale faimosului său studiu.

Acest Hamlet, după dânsul, nu e nici

1) A. C. Bradley, fost profesor de poezie la Oxford, autor al celei mai bune cărți moderne, de critică shakespeareană: *Shakespearean Tragedy* (Macmillan, ed. II, 1924). (Nu trebuie confundat cu A. G. Bradley, cel cu *The Avon and Shakespeare's country*, sau cu filosoful „contradictiilor fundamentale“, logicianul F. H. Bradley, sau filologul Henry Bradley, autorul frumoasei și cunoscutei cărți: *The making of the English*.

unilateral, nici deficitar. E „un tânăr învoalt, plin de „geniu intelectual“, de „spirit și humor“ cum și de o „aleasă sensibilitate“. Lipsit de slăbiciune (v. pp. 108—109 seq.), dispus la acțiune „el avea sufletul poetului tânăr, așa cum Shelley și Tennyson l-au descris, o nețărmită desfătare și credință în orice e bine și frumos“ (p. 111). Dar sufletul său puternic și înalt era însăși primejdia vieții sale. Revelarea crimei hăde și a turpitudinii mamei sale, e „șocul moral“ care îl zgudue și îl paralizază. Deprimarea și melancolia în care cade nu sunt însă trăsături ale caracterului său, cum nu e abulia sau nebulia. Sunt pur și simplu o stare sufletească în care poate cădea orice om sănătos, lovit la fel; și Bradley nu se sfiește să-l pună pe Hamlet alături de Othello, Antony, sau Macbeth, care nu sunt numai decât morbiți pentru că trec prin crize de disoluție similare.

Dimpotrivă, Hamlet se smulge necontentit stărei de melancolie ca un amant care și-ar părăsi chipul iubitei spre a-și relua ocupațiile. Accesele lui de „cinism, mojiție, asprime“ din scenele cu Ofelia, Polonius, spionii, mama, de tinerească desfătare la sosirea actorilor, de abilitate promptă în voiaj, sau de încordare supremă la mormânt și în duel, sunt tot atâtea acte de revenire la eul lui adevărat, de re trampare în energiile lui dintâi. Cu ajutorul acestor energii își face în cele din urmă datoria.

Când Hamlet moare în eroica seninătate, îngerii îl cheamă la cer prin cuvintele lui Horatio. E singura oară când Shakespeare își trimete favoritului pe lumea cealaltă cu atâta parțialitate. Da, fiindcă tragedia sa era „tragedia idealismului moral“.

Și în partea a doua a studiului său Bradley își confruntă eroul cu textul. Acum defectul acestei confruntări, e că fără să fie prea stringentă, încearcă să demonstreze prea mult. „Șocul moral“ nu e o chee, ci un passe-partout. Cu el poți justifica și un Hamlet contrariu; nu mai vorbim de inconsistențele de caracter. Bradley chiar are onestitatea să se dea bătut de ele în câteva locuri (v. pp. 140, 140). În orice caz, dânsul purcede cu aceiași înverșunare să demonstreze un Hamlet aprioric complet, sănătos, ideal, cu care ceilalți critici exaltau pe omul morbid, abulic, hipersensitiv sau hiperreflectiv.

— Edgar Poe, în pasagiul citat mai spune că în critica shakespeareană s'a scăpat din vedere un lucru elementar; s'au atribuit caracterelor omenești pe care Shakespeare a încercat să le pună în scenă, inconștiente, șovăeli și contradicții, care erau de fapt numai ale creației sale.

Iată, în sfârșit, spus cuvântul mare. Luându-se deci eroii shakespeareani drept creații ideale, li s'a căutat talmăcirea, li s'a născocit psihologia, când cu o treaptă mai jos, reduși, — o parte cel puțin din ei, — la rangul de plămuiți impune, s'ar putea justifica mult mai ușor prin greșelile poetului.

Dacă, atunci, Hamlet ar fi un personaj nereușit, incomplet nu în el, — fiindcă nici un om nu-i complet, — dar în intuiția unică a poetului, contradictoriu nu în el însuși, — fiindcă așa suntem cu toți, — dar în chiar viziunea, care trebuie să fie totdeauna netă și integrală, a poetului?

E întrebarea pe care Bradley, oricât de fidel exeget și de convins estēt n'a avut curajul să și-o pună și aceasta face din magistralul său studiu un super argument. — fără concluzie.

Un Hamlet deci suspect în locul unui Hamlet ideal, un obiect care s'ar putea

MENTIUNI CRITICE

— Mihail Sorbul —

DON QUIHOTTE DELLA MANCHA, comedie tragică în 4 acte și 13 tablouri, după CERVANTES, „ed. lit. a Casei Școlilor“ 1925;

PATIMA ROȘIE, comedie tragică în 3 acte, ediția III-a, ed. „Aucora-Benvenisti“, 1925.

Cu *Don Quichotte della Mancha*, d. Mihail Sorbul ne invită să zăbovim asupra pieselor de teatru scoase din romane. Experiența e cunoscută în deobște și a stat întotdeauna în puterea autorilor să extragă dintr'un roman sau numai latura pur dramatică sau, concentrând acțiunea diluată a romanului să ne-o prezinte la o putere ridicată, extract de pasiuni și de iminente conflicte. Istoria literară citează

astfel de tentative. Era însă romanul lui Cervantes cel mai indicat teren pentru o astfel de experiență? D. Mihail Sorbul, care, asemeni „Patimei Roșii“, a denumit adaptarea sa din Cervantes: „comedie tragică“, a surprins, fără îndoială, esența pură a acestei odisei sufletești care e *Don Quichotte*. Căci oricât de multiple ar fi

controversele interpretării ce s'au dat operii lui Cervantes, toate se întâlnesc în punctul, care după unii ar fi „ironie tristă“, după alții „umor negru“, iar după d. Mihail Sorbul „comedie tragică“. Însă comedie tragică e și „Patima Roșie“. Amestecul acela de instinctuală pasiune care se desfășoară orbeste, exaltarea sentimentală a Tofanei care pregătește dezastrul propriei ei fericiri și contrastele așa de frapante între sufletele unora și altora dintre protagoniștii „Patimei Roșii“, candoarea Crinei alături de stupida idolatrie, a pitorescului ratat care e Sbiit, toată această pânză naturalistă, întrebunțează oameni și culori din vecinătatea noastră cea mai apropiată. Este în „Patima Roșie“ o acțiune strânsă, violentă, vibrantă ca un arc destins, care se precipită și trage în vârtejul ei, printre aforismele ciudate ale lui Sbiit și sufletul voluntar al Tofanei și timiditatea obraznică a bietului Don Juan care e Rudi. Amestecul acesta de comedie și de tragic, care a fost în opera d-lui Sorbul cel mai fericit angur al carierei sale dramatice, rămâne permanent cu rădăcinile înfipte în solul realității. În mânărea unei astfel de acțiuni, într'un astfel de cadru, d. Mihail Sorbul s'a dovedit maestru. „Dezertorul“ care a urmat „Patimei Roșii“ a fost o strălucită confirmare.

Însă nici despre o astfel de acțiune, nici despre un astfel de — violent — comic tragic nu poate fi vorba în opera lui Cervantes. Spuneam mai sus: odiseia sufletească a lui *Don Quichotte*. Cu alte cuvinte dimensiuni de epopee și încă sufletească, deci generatoare de alte și alte evoluțiuni, tocmai ceea ce avem în aventurile nobilului hidalgo, cavalier al Tristei Figuri și devotat amant al Dulcineei de Toboso. Însă aventura nu e tot una cu acțiune, și mai ales cu acțiune în înțeles dramatic. Aventura implică zăbavă, taifas, pierdere de vreme, aventurierul e un pierde-vară, unul care taie câinilor frunză, un trubadur amorezat de vagabondaj, așa

experimenta, adică pipăi și eventual demonta, în locul unui termen final, un Hamlet, în sfârșit, căruia i s'ar aplica o logică instrumentală, evoluționistă, în locul criticii vechi, generice și apriorice, iată ceea ce s'ar putea numi o nouă concepție în analiza shakespereană.

Delatori... a avut Hamlet în Germania iscusiți, care încă dela 1864, — cu prilejul bicentinarului, — au rostit cuvântul de **Shakespereomanie**. Savantul Rümelin, poetul Benedix, au scrutat întreaga piesă și au văzut-o plină de lungimi, șovăelnice și adesea vacuă. În ea: un personaj care trebuia să o umple. De aici un Hamlet lax și incongruent.

În urmărirea acestui Shakespeare în penumbră, un îndărătnic critic modern, The Right Honourable J. M. Robertson

1) Să nu se confunde cu J. G. Robertson, coeditorul importantei **Modern Language Review**

Robertson¹⁾, — citând pe Germanii dela 1864, — s'a gândit să-i completeze. E ceea ce face într'o revelatoare carte apărută în 1919, și reapărută. Cartea a iscat multă valvă, printre alții un preopinient dărz, în persoana criticului eseist, mort de curând, A. Clutton-Brock, care în coloanele lui **Times Literary Supplement**, și apoi în cartea **Shakespeare's Hamlet** (New-York, Dutton, 1922), se înscrie în fruntea ortodoxilor, pentru a ne da despre desbătutul prinț o imagine freudiană, mai mult lirică de cât savantă (Hamlet ar fi o dramă a inconștientului din noi...).

În numărul de Ianuarie 1925 a frumoasei reviste **The Criterion**, Rt. Hon. J. M. Robertson, revine cu un consistent articol: **The Naturalistic Theory of Hamlet**, apărându-și părerile de data aceasta mai mult împotriva lui E. K. Chambers, istoric al dramei elisabetane, Dover Wilson, marele editor al lui Shakespeare, și alți doi, trei.

DRAGOȘ PROTOPOESCU

cum și sunt și Don Quichotte și adorabilul său scutier Sancho Pansa.

Dar și mai bine prinde Merejkowski în admirabila sa exegeză a lui Don Quichotte această esență statică a romanului lui Cervantes: „În Don Quichotte nu este, la dreptul vorbind, nici o intrigă, nici un nod de acțiune dezvoltată consecutiv; nu e decât o situație fundamentală care aproape nu se modifică dela un capăt la altul al dramei... Iată pentru ce e aproape imposibil de povestit subiectul lui Don Quichotte, cum e imposibil de povestit, conformă întru totul cu realitatea, banala zi a unei persoane care a trăit cu adevărat și nu imaginat”.

Și atunci, față cu această calitate, în fața acestei psihologii statice d. Mihail Sorbul, temperament prin excelență dramatic, avea să fie pus la o grea încercare. Întreprinderea d-sale a răușit grație meșteșugului de dramaturg pe care îl posedă în cele mai amănunțite taine.

Inscenarea d-sale dramatică, ia (din întreg romanul lui Cervantes aventurile celei de-a treia „ieșiri” a lui Don Quichotte între care e și savurosul episod al guvernării insulei Barataria de către Sancho Pansa. Nu vom tăgădui că proverbele lui Sancho Pansa, că episodul dela curtea ducelui de Aragon sau al prânzului guvernatorului din Barataria tot mai conservă ceva din esența lor spirituală.

Însă, întorcându-ne, la primele rânduri ale acestei glose, vom spune că fantomatica ființă a acestui Don Quichotte, dramatizat, poartă toată vina fatalului păcat originar: el e făcut pentru roman. Acolo greutatea cădea pe ființa sufletească a eroilor. Mirajul la care se dedau Don Quichotte și Sancho Pansa, dintre cari primul, precum bine observă Merejkowski, transformă realitatea în vis iar al doilea în glumă, acest miraj e de fapt creația lor. Aventurile, în roman, sunt consecințe ale temperamentelor lor iar farsele când sunt — sunt jocuri ale fanteziei lor, pe care și le acordă cu generozitate acești doi titani ai imaginației.

În teatru — și în piesa d-lui Mihail Sorbul ca în orice altă încercare dramatică, desigur, prin definiție — greutatea cade pe elementul exterior: pe farsă, pe feerie. Sunt cele două fețe ale inscenării d-lui Sorbul, pe care d-sa le urmărește și le desvoltă cu atenție.

Așa se face că scena finală, a morții lui Don Quichotte e inoperantă și departe de a înduioșa, ea lasă rece. Pentru că, atât scena finală ca de altfel întreaga piesă suferă de lipsa romanului, a sufletului eroilor, de amplificările sufletești pe care povestirea romanului le favorizează, dar peste cari teatrul trece ca peste bolovanii de jărână, cu rarița lui grăbită. Și dacă de multe ori acoperă semințe, de multe ori și striveste.

Cu ce satisfacție ne reîntoarcem atunci la „Patima Roșie”, definitivă comedie tragică a d-lui Mihail Sorbul și cu cât regret consemnăm a nu putea da proporții entuziasmului nostru și pentru tipurile profund umane: Tofana, Sbilț, Rudi, Castris, Crina, și pentru vigoarea dialogului și pentru poezia acestei detracări, emoționantă prin excelență, și mai ales, pentru stringența acțiunii dramatice care implântă o puternică ghiară în sufletul cititorului ca și în al spectatorului.

PERPESSICIUS

În numerile viitoare, despre:

MIHAIL SADOVEANU și D. D. PĂTRĂȘCANU: Sfintele amintiri.

E. LOVINESCU: Istoria civilizației române moderne.

RAMIRO ORTIZ: Italia modernă.

LUCIAN BLAGA: Daria; Fapta; teatrul.

GOETHE: Faust; trad. I. U. Soricu.

Editurile din București în 1925

Întâul nostru reportaj începe cu patru din cele mai însemnate edituri din București. Este un omagiu pe care oșera editorului o merită din partea unei foi literare. Nu e locul să insistăm asupra relațiilor materiale dintre editor și scriitor. Evident, ele nu sunt ideale. Asupra acestui subiect și a sugestiilor lui, vom reveni în viitor.

Cultura Națională

Nu vom surprinde pe nimeni, scriind că din punct de vedere tehnic „Cultura Națională” a însemnat o revoluție în arta

ce tipărește, de lucrările de artă, de admirabila înfățișare ce dă publicațiilor Academiei, pe care le tipărește și de atâtea altele. Sunt însă, locuri comune pentru cettor ca și pentru amatorul de artă.

În cursul anului 1925, „Cultura Națională” a tipărit:

I. LITERATURA ROMANEASCĂ

a) *Romane*: „Roșu galben și albastru” de Ion Minulescu.

b) *Nușele și schițe*: „Trei nușele” de Liviu Rebreanu; „Povestea unei tinereți” de George Vălsan; „Schițe vesele” de Gh.

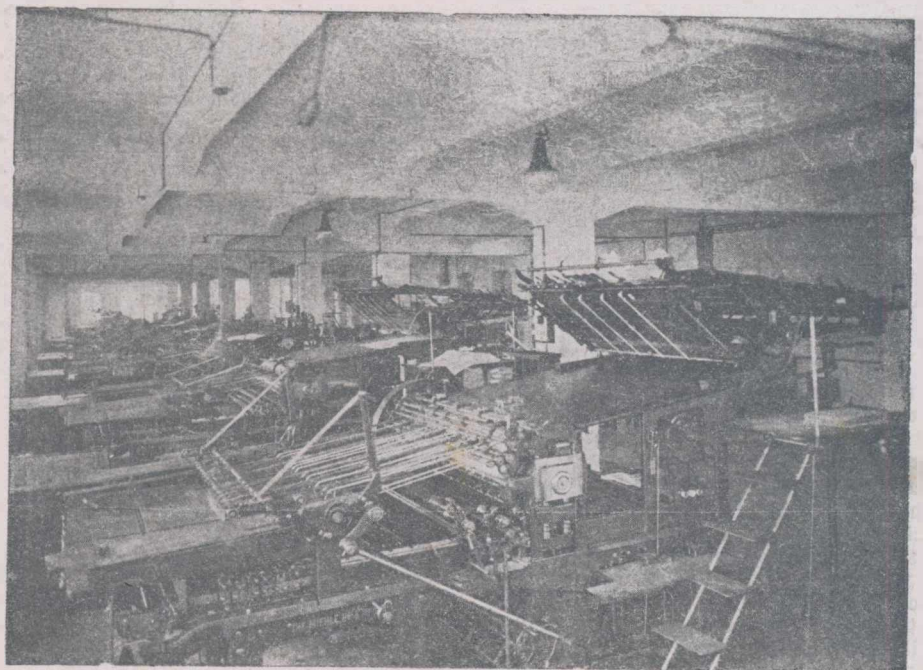

ZETĂRIA MECANICĂ Secția mașinilor de cules

cărții. Cititorul știe, că de trei ani încoace, toate tiparele îngrijese mai mult cartea și că dacă se poate vorbi de o infiltrație estetică în tipar, în copertă, în

Brăescu; „Romanță provincială de Hortensia Papadat Bengescu.

c) *Versuri*: „De vorbă cu bălanul meu” de Em. Dorian; „Poezii” de Corneliu

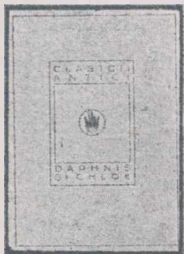
TIPOGRAFIA Secția mașinilor plane

Broșaj, aceasta se datorește „Culturii Naționale”. Am mai putea aminti de planul său decis în materie de editură, de secțiile și nenumărate și varii, ale lucrărilor

Moldovanu; „Spre necunoscut” de Ion Foti.

d) *Critică, memorii, etc.*: „Amintiri” de Ion Slavici; „V. Alecsandri și scriito-

rii francezi" de Ch. Drouhet; „Cervantes" de Al. Popescu-Telega; „Schite de critică literară" de Ilarie Chendi; „Necesitatea frumuseții" de Marin Simionescu-Râmnicău; „Vechea artă românească" de Maria Ionescu-Lamotescu; „Pagini engleze" de Dragoș Protopopescu; „Grigorescu" de V. Cioflec; „Cercetări critice și filosofice" de H. Sanieptici; „Pictorii francezi în România" de Gh. Oprescu.

II. SOCIOLOGIE, POLITICA, ECONOMIE, ETC.

„Burghezia Românească" de St. Zeletin; „Concepția economică a dreptului" de St. Antim; „Léon Gambetta" de Tudor Teodorescu-Braniște; „Reforma Cooperăției" de Virgil Madgearu și Mladenatz; „Născutul" de V. Sotropa și V. Ciplea.

III. DREPT.

„Legea timbrului" de Corneliu Botez; „Codex' Romaniae" de Hamangiu; „Legea speculei" de Vinu.

IV. MANUALE ȘTIINȚIFICE.

„Medicina operatorie" de dr. M. Gheorghiu; „Infețiunea gonococică" de dr. Gh. Marinescu; „Turbinile" de ing. Davădescu.

V. TRADUCERI DIN LITERATURILE STRĂINE.

„Cain" de Lord Byron, trad. de P. Grimm; „Stella, Clavigo, Egmont" de Goethe, trad. de Traian Bratu; „Poeme" de Walt Whitmann, trad. de Al. Busuioceanu; „Individul împotriva statului" de H. Spencer, trad. de I. Ol. Ștefanovici-Svensk; „Manualul lui Epictet" trad. de C. Fedeleș; „Bacantele" de Euripide, trad. de St. Bezdechi; „Apologia lui Socrate" de Xenofon, trad. de St. Bezdechi.

VI. PUBLICAȚII ALE INST. SOCIAL ROMÂN.

„Politica externă a României" prelegeri de M. Djuvara, Dem. Negulescu, D. Iancovici, V. N. Madgearu, Gr. D. Trancu-Iași, Gh. Tașcă, Gr. Antipa, Vintila Brătianu, A. Corteanu, Eug. P. Botez, C. Diamandy, Iuliu Maniu, Erik Colban, N. Iorga, Al. Vaida-Voevod, Dr. Gh. Marinescu, E. Pangratti, Albert Thomas, D. Gusti; „Istoricul Băncii Naționale" de Victor Slăvescu.

VII. PUBLICAȚII ALE ACADEMIEI ROMÂNE.

„Inceputul arhitecturii în Moldova" de Balș; „Dim. Onciul" de Gr. Popescu; „Elementul slav în dialectul român" de

Th. Capidan; „Despre lucrul apostolesc" de C. Karadja; „Dimitrie Cantemir în Rusia" de Ștef. Ciobanu; „Câteva portrete ale lui Mihai Viteazul" de Al. Busuioceanu; „Tezaurul dela Vâlci" de I. Andrieșescu; „Zoriile chimiei" de Petrescu; „Doi lucruri rătăcitori" de Dr. Jacob Kadu; „Cântece vechi ungurești despre Români" de Dr. A. Veress; „Supliment la glossar de cuvinte" de Al. Viciu; „Piscul Crăsani" de I. Andrieșescu; „Despre Negru-Vodă de I. Filitti; „Domnița Anca" de N. Iorga; „Cea dintâiu istorie universală" de N. Iorga; „Comemorarea lui Edgar Quinet" de N. Iorga; „Procesele, călugărilor" de N. Iorga; „Așezările omonești la mijlocul și la sfârșitul sec. XIX" de V. Mihăilescu; „Influența polonă la Gr. Ureche și Miron Costin" de P. P. Panaitescu; „Pribeția lui Grigorașcu Vodă" de Dr. Andrei Veress; „Inceputul anului în cronici" de I. Vlădescu; „Navigabilitatea Dunărei" de Dr. Antipa; „Conceptus specierum" de C. Hurmuzaki; „Rezultatele obținute de grefa osoasă" de dr. Leonte; „Cum se făptuia războiul pe timpul lui Ștefan cel Mare" de General Rosetti; „Megleno-Români" de Th. Capidan; „Entomologia medicală" de dr. M. Leon; „Graul și folklorul Maramureșului" de Papahagi.

Cartea Românească

Marea editură care continuă opera vechiului institut de editură „Minerva" a cel care dăduse progresului nostru cultural o serioasă și bine simțită propulsiune. — ași continuă activitatea cu deosebită hărnicie. Secțiile sale literare, do-

Trebuie amintite apoi două lucrări de o mare valoare atât ca opere literare, cât și din punct de vedere al îngrijirii tehnice a edițiilor:

„Infernul" lui Dante, tradus de G. Coșbuc și comentat de prof. R. Ortiz și vol. II de „Povești" de MARIA, REGINA ROMÂNIEI.

Au apărut, apoi, următoarele volume ale scriitorilor moderni și contemporani: Agârbiceanu I.: Ceasuri de seară ed. II; Brătescu-Voinești Al. I.: În lumea dreptății ed. II; Brătescu-Voinești Al. I.: În slujba păcii ed. II; Bârsan Zah.: Poezii ed. II; Bârsan Zah.: Se face ziuă ed. V; Basarabescu I.: Vulturii ed. II; Bli-dariu I.: Fiul lui Lucifer (poem); Batzaria N.: Leila (Roman) ed. II; Chendi II.: Foileteane ed. II; Crădescu Victor; Nouvele; Dulfu P.: Visuri împlinite (poezii); Dulfu P.: Răzbunarea Lenutei; Davila Al.: Vlaicu-Vodă ed. IV; Dumbravă Bucura (Roman); Dragos'ov I.: Facerea lumii; Lovinescu E.: Viața și opera lui Gr. Alexandrescu și Negruzzi; Lungianu M.: Din umbra satului ed. II; Ispirescu P.: Legende sau basmele Românilor ed. V (ilustrată); Negru M.: Cutreerând prin Europa; Pora N.: Într-o noapte pe Lără-gan ed. II; Pilat și Perpersicius: Antologia poezilor de azi; Rebreanu L.: Adam și Eva (Roman), Pădurea spânzuraților ed. III, Golani ed. III; Sadoveanu M.: 44 zile în Bulgaria, Venea o moară pe Siret (Roman), Frunze în furtună, Însemnările lui N. Manea; Sadoveanu și Pătrășcanu: Viețile sfinților; Sadoveanu M.:

SEDIUL CENTRAL BULEV. ACADEMIEI 3.

vedese un plan luminat, iar grija pentru hrana intelectuală a mulțimei — pe care o urmărește prin colecții de vulgarizare științifică și literară — sunt un veritabil titlu de recomandare al editurii.

S'au publicat în 1925:

DIN OPERELE CLASICILOR:

Aleksandri Vasile: Poezii și Proză; Coșbuc G.: Povestea unei coroane de oțel ed. X; Coșbuc G.: Balade și idile ed. XIII; Odobescu Al.: Opere complete Vol. II; Vlahuță Al.: Amurg și zori (op. postume), Clipe de liniște; Vlahuță Al.: În vâltoare ed. III

Povestiri de seară; Simionescu I.: Oameni aleși ed. II, Orașe din România (ilustrată); Slavici I.: Mara (Roman); Sandu-Aldea: Pe Mărgineanca; Sanieptici: Alte cercetări critice; Stahl Henric: Spion (Scriere premiată de C. R.); Speranția Th.: Anecdote proaspete (vol. VII); Anecdote botezate vol. IV, ed. IV; Teatru de familie; Soveja: Titu Maiorescu.

S'au dat la lumină următoarele cărți pentru copii, ilustrate luxos:

Cervantes: Don Quijote; Daniel de Foë: Robinson Crusoe; Tadaico M. I.: Isprăvi minunate din viața animalelor; Coste

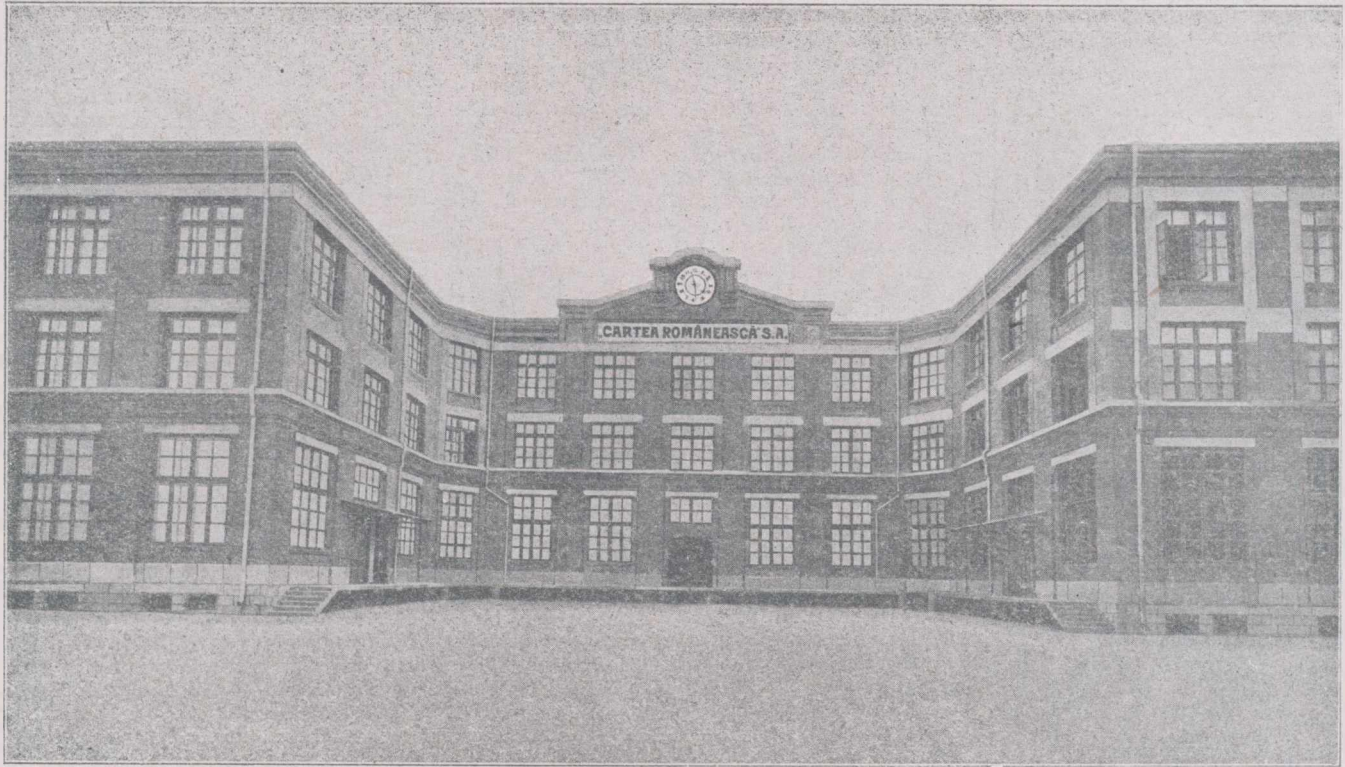
scu V.: Corbu (Premiată de C. R.); Renani M.: Familia Bunescu pr. C. R.); Ciorănescu I.: Povești în versuri pr. C. R.; Spirescu Al.: Curtea babei Floarea pr. C. R.; ultimele 4 lucrări au fost premiate de editură; Balzaria N.: Suflete de astăzi; Popescu Băjenaru Gr. I.: Din țara basmelor; Creangă I.: Harap alb; Gabrieles-

S'au dat la lumină apoi, pe lângă acestea următoarele opere științifice și beletristice:

Dr. Glăban: Cum să ne îngrijim copii; Dr. Horia Slobozianu: Copilul și îngrijirea lui modernă; G. Plastara: Drept civil român vol. I și II; Chirițescu și Bralu: Metodica învățământului primar; Dr. Ju-

istoria Basarabiei; D. Phippe și D. Bonceac: Educația copiilor anormali (trad. de Mihăilescu); O. Tafrali: Istoria artelor ed. II; Gheorghiu I. Aurel: Priveliști din Bucovina păstorească; Gorski: Pribeag în țara mea.

S'a continuat cu darea la lumină a publicațiilor periodice „Pagini alese din scri-

STABILIMENTUL INDUSTRIAL DIN ȘOSEAUA BONAPARTE 68.

cu Alice: Isprava lui Ursu; De Amicis: Cuore; Bănăceanu I.: A fost odată; I. Popescu-Băjenaru: Sf-ta Scriptură; Gasenko: Șarpele pentru popor și principele; Souygon Mad.: Jeux d'esprit; Speranția: Teatru sătesc;

oara: Manual de anatomie chirurgicală vol. II; Ștefanescu I. D.: Industrializarea și comercializarea fructelor în legea rurală (Pr. de C. R.); A. D. Xenopol: Istoria Românilor vol. I și II; Dr. Slobozeanu: Băile de soare; Cazaclu: Câteva date din

itori români" ajunsă la nr. 206, „Cunoștințe folositoare (seriile A. B. C. și D) și Biblioteca agricolă.

De asemeni s'a continuat reinprimarea numerilor epuizate din „Biblioteca Minerva" publicându-se vre-o 30 de anuare.

Ancora — S. Benveniști & Comp.

O tânăra editură care se consolidează temeinic. Prin opera originală de o aleasă calitate, prin traduceri, prin biblioteca juridică pe care o editează ea și prin „Biblioteca Universală" ea pune la îndepănă, lucrări de valoare și pentru marea publică și pentru inițiați.

A editat în 1925:

Omul descompus, roman de F. Aderca.— Fecioarele despletite, roman de Hortensia Papadat-Bengescu.— Is'oria Semănătorului (Critice I) de E. Lovinescu.— Patima roșie, ed. III de Mihail Sorbul.— Italia modernă de Ramiro Ortiz.— Străbătând China de I. Vasilescu-Notțara.— Istoria civilizației române moderne, 3 volume de E. Lovinescu.— Renașterea (scene istorice alese) de Contele de Gobineau, trad. A. Toma.— Faust, tragedia integrală de Goethe, în românește de I. U. Sorbicu.— Britanicus, de Racine, în românește de Alfred Moșoiu.

Legea accelerării judecătorești; Legea unificării administrative; Noua lege pentru Curtea de Casație; Legea școalelor particulare, de: M. A. Dumitrescu.

Sub presă are:

Un scos din pepeni, de Gh. Brăescu.— Critice, II (ediție definitivă) de E. Lovinescu.— Domnița Galini, povești d. I. Popescu-Lumină.— Spre noaptea nunții de Eraclie Sterian.— Probleme politice și sociale de H. Santelepci.

Manechinul sentimental

Vineri, 8 Ianuarie s'a reprezentat piesa cu acest titlu, a d-lui Ion Minulescu. Până la viitoarea noastră Cronică dramatică, dăm cuvântul autorului care într'un interviu din „Rampa" s'a rostit precum urmează de unde se vede că poetul „Romanțelor" e acelaș iubitor de paradox" și imagine:

Subiectul piesei mele, este de o banalitate exasperantă. De aceea poate m'a și interesat mai mult ca altele care-mi fac mereu cu ochiul. De altfel, în teatru mai ales, subiectele sunt foarte reduse. În artă nouă nu înseamnă subiect, ci manieră. Ceeace face varietatea pieselor, este numai dioptria autorului.

Un lucru banal se pretează la înfățișări artistice infinite.

Un lucru extraordinar însă, este de cele mai multe ori, prin esența lui iarăși, așa de teatral, că aproape nu merită să mai fie adus pe scenă. Prea mult teatru, diformează viața. Și eu cred că teatrul trebuie să se suprapună pe viață ca o haină perfectă pe corpul unui om care știe cum s'o poarte.

În „Manechinul sentimental" am adus pe scenă dublul conflict sufletesc și social, dintre cele două mari aspecte dominate de energie națională, care în țara noastră mai ales, se luptă zadarnic pentru o supremație unică și absolută.

Victoriile deoparte și de alta, sunt numai aparente. Sortii isbânzei nu fac decât să oscileze după natura terenului pe care se dă lupta. Și lupta este așa de îndârjită că nu se poate cădea de acord, nici chiar atunci când intervine supremul împăciitor din viață — adică dragostea.

E vorba de aristocrația intelectuală și de aristocrația socială. Boema și high-lifful se privesc dela distanță numai. Din când în când se tolerează, se menajează și dacă vreți, se apreciază chiar, dar nu se pot împăca nici odată și nu se contopesc decât în mod trecător și în cazuri incidentale și anormale. Am încercat să dovedesc lucrul acesta cu ajutorul a șase personaje, sau mai bine zis, a șase entități intelectuale și sociale. Mărturisesc că am avut norocul să găsesc șase personaje foarte docile. Ale lui Pirandello își caută poate și astăzi un autor. Ale mele s'au mulțumit însă cu ce le-am putut oferi eu și Vineri seara, sunt gata să se prezinte publicului, așa după cum le-am învățat eu că trebuie să se poarte în viață și pe scenă, lată numai de ce am avut nevoie ca să nu-mi obosesc prea mult nici spectatorii nici interpreții. Am impresia că un singur personaj mai mult și-ar fi dat seama că n'are ce căuta în piesa mea și-ar fi plecat să se distreze în țargul Moșilor.

RETROSPECTIVELE.

Aman, Grigorescu, Andreescu și Lukian sunt, fără îndoială, primii maeștri cari au pus temelia picturii românești de astăzi.

Toți patru au fost ucenicii Parisului.

O datorie, patriotică, firește, a îndemnat pe câți-va cărturari de seamă să a firme, la anumite împrejurări, că acești înaintași n'ar fi decât continuatorii credincioși ai unei străvechi tradiții de artă românească.

Copiii lor le place să mărturisească, uneori, că sunt mai bătrâni de cât var.

Orgoliu inocent și inofensiv, dar care, în casele habotnice, prinde bine: li se servește copiilor masa la rând cu oaspeții maturi — fără obligațiunea, umilitoare, a bavetei.

Națiunile cu veche și rodnică civilizație au mai puțină mândrie decât noi — și mai mult respect pentru adevăr.

Așa, de pildă, Englezii se spovedesc, fără înconjur, că au învățat tainele paletei dela meșterii Tărilor de Jos.

Istoricii Franței stăruiesc mereu să sublinieze că numai datorită entuziasmului pentru natură provocat mai cu seamă de englezii Constable și Bonington, cari au expus la „Salonul” din timpul Restaurării, a putut lua naștere școala din Barbizon, de unde au izvorât succesiv toate școlile, cari au câștigat, apoi, Franței titlul glorios de cea mai artistă națiune a lumii moderne.

Ucenicia în artă nu trebuie să ne rușineze, mai ales când am făcut-o la un neam străin, pe care — (curios!) — ni-l revendicăm ca dascăl pe toate celelalte târmuri de activitate spirituală.

În artă nu ne interesează ce și unde a învățat artistul.

Acesta e rostul mărunț al biografiei.

Pe noi ne pasionează să știm cum a utilizat artistul meșteșugul căpătat, în ce măsură a izbutit să-l frângă și să-l modeleze după chemările duhului său, care, singurul, imprimă opere de artă o pecete particulară și în veci statornică.

Michel Angelo este produsul artei ateniene, astfel precum Greco este al artei bizantine, alambicată în atelierelor venețiene.

Equilibrul static al antichității, trecut prin flacăra creștină a lui Buonarrotti, a născut dinamismul tulburător, pe care Phidias l'ar fi repudiat, fără nustrare.

Ascetismul increment în supra rafinate stilizări și beția decorativă a călugărilor din răsărit, arse în duhul elocitor al misteriosului vagabond prin platourile Spaniei — au dat acea sobră exalare picturală, vecină cu păgânătatea, și obsedantă ca cel de pe urmă tipăt, palid, al unei fecioare tuberculoase. Cuviosul zugrav bizantin și-ar acoperi ochii și ar fugi, din fața operei lui Greco, plin de o spaimă nedefinită.

Influențele străine, în artă, sunt surprinzătoare ca și combinațiile din laboratorul chimistului.

Prilej de neașteptate încheșări, cu nebănuite calități, puteri și parfumuri.

Pictura românească modernă. — care are la bază așa de puțin tradiția locală și atât de covârșitor învățătura franceză, — dospită, cum a fost, în albia sufletească a celor patru înaintași, este una din cele mai unitare și mai expresive, de pe continent, cu toate că e cea mai tânără dintre cele tinere.

Cu prilejul acestei sumare puneri la punct, a unei probleme care se vântură, periodic, prin scris, prin grai și prin demonstrații — (un profesor-pictor, cu decorații numeroase, a mers la Lyon să învețe pe Francezi tainele străvechului nostru meșteșug pictoresc) — e bine să ne amintim de un artist care, după Andreescu și Lukian, a fost, prin inteligența lui deosebită, prin calda simpatie ce purta artei noastre populare și prin viziunea lui nouă, unul din cei mai puternici, mai sugestivi, mai plin de învățăminte pionieri ai mișcării noastre artistice.

Algar Balthazar, mort în anul 1909, — abea în vârstă de 29 de ani — este aproape uitat astăzi.

În afară de colecția lui Bogdan-Pitești, neprețuită pentru urmărirea, în ce avea ea mai reprezentativ, a școlii noastre contemporane — (colecție, în care și d. Oct. Goga și d. Lapedatu, au dat cu piciorul) — și de muzeul Simu, nu mi aduc aminte să fi întâlnit în altă casă de amator, păstrat, cu înțelegerea și evlavie cuvenită, vre-un carton de Balthazar.

Ar fi interesant de știut dacă Statul nostru posedă, întâmplător, vre-un exemplar — și unde va fi stând aruncat.

Până la o monografie a lui Balthazar editată în condiții tehnice superioare și luminată de un text la nivelul operei cinstite, e de trebuință să se organizeze o expoziție retrospectivă cu tot ce se va mai putea descoperi din munca tânărului vizionar.

Dacă Ministerul Artelor ar bine voi să sprijine această idee, nu ne îndoim că Sindicatul artiștilor plastici ar lua asupra-și sarcina pioasă a degroșării lui Balthazar din colbul uitării. Nădăjduim

deasemeni că toți amatorii, posedând exemplare din opera artistului, ar da un larg și neprecupețit concurs celor însărcinați cu organizarea retrospectivei.

Concursul acesta ar putea începe chiar de acum, informând pe d. Marius Bunescu — (președintele Sindicatului artiștilor plastici și director al muzeului Simu), — despre felul, starea și locul unde se vor mai afla, între timp, lucrările lui Balthazar.

O retrospectivă, frumos și metodic organizată, este, pentru amatorul serios, singurul prilej de a urmări atent evoluția unui creator, a-l înțelege în ansamblul activității lui și a-l fixa, ca valoare, în cuprinsul mișcării artistice generale, din epoca în care a trăit.

Retrospectivele artiștilor în viață, pot fi încă și mai instructive.

Dar despre aceasta vom vorbi cu altă împrejurare.

N. N. TONITZA

BIBLIOGRAFIE ARTISTICĂ

Jaques Greber: „L'architecture aux États-Unis” 2 vol. Payot-ed. 150 fr.

H. Verne et R. Chavance: „Pour comprendre l'art décoratif en France” Hachette-ed.

André Warnod: „Les Berceaux de la jeune peinture (Montmartre — Montparnasse) 121 dessins — 16 hortexte — Albin Michel ed. 20 fr.

Sannier: „Barye” 12 fr.

Fourreau: „Berthe Marizot” 12 fr.

Fosca: „Renoir” 12 fr.

R. Rey: „Gauguin” 12 fr.

Tabarant: „Pissaro” 12 fr.

„Claude Lorrain” (52 faecsimiles) 250 fr.

„Honoré Daubigny” (52 faecsimiles) 250 fr.

Romana de R. de Flers și Croisset, la teatrul Regina Maria

M'a îndemnat, — cu acea stăruință, de care numai tinerii sunt capabili, — o duc de 20—22 ani să mă duc, — să mă duc negreșit să văd „Romana” la teatrul Regina Maria. Și m'am dus. Iar la ieșirea din teatru, un domn, care trecuse de mult de 50 ani, căuta să-mi comunice, ca și cum s'ar fi spovedit: „frumoasă piesă, foarte frumoasă!”

Tineretea s'globe, sentimentalitatea fragilă, sufletul dornic de pasiune, inima frământată de doruri, s'au întâlnit în aprecieri cu amintirea, care singură mai produce emoții, mai înfioară vârsta, mai s'gduie monotonia sfaturilor rigide.

Piesa așa de liric scrisă, dar și așa de responsabilă romancesc jucată, face parte din lirismul sincer, pătrunzător, tineresc, s'gduitor, care a creât fermecă oarele personajii, vii și trainice cu Grazziela lui Lamartine, Manon Lescaut a lui Prevost și Marguerite Gauthier a lui Dumas.

Ritta Cavallini din „Romana” d-lor de Flers și Croisset e din aceeași familie de împătimită și nenorocite amante, care iubesc cu frenezie și mor pribege, răpuse de nenorocul dragostei, suprimată de convențe, sau de cine știe ce altă pricină care flutură în sbuciumul imperativelor fragedei morale publice și sociale.

Piesa e slabă. E, dacă vreți o înscenare, ca să înlocuiască o poveste îndușoătoare. Moseniorul lui Armstrong îi cere încuviințarea să se însoare cu o actriță, nepotul său Harry. O actriță? Sufletul bătrânului episcop s'a înfiorat. Amintirea puternică a primei lui dragoste s'a des-

chis. Și el a iubit o artistă, pe Ritta Cavallini. Și începe povestea, — înfățișată pe scenă, alcătuită chiar piesa — flori și batistă. Violența pasională și bănuiala care zăvorește cugetul. Despărțire și într-un târziu știrea seacă într-un ziar, că fosta iubită a murit. Și după toată povestea înscenată, bătrânul episcop, încuviințează, el care a știut ce-i dragostea nepotului său să se însoare cu actrița pe care o iubește.

O, voi care ați iubit, înțelegeți și nu vă puneți deacurmezișul patimii tinerilor.

Piesa aceasta n'are altă însușire decât să dea prilej unor artiști destoinici să creeze roluri într-adevăr frumoase.

Ritta Cavallini a fost d-na Maria Filotti dela Teatrul Național. Cu acea eleganță, care cucerește; cu pasiunea, care fermecă; cu sinceritatea, care domină și cu acea îndușoare, care înlănuțește, d-na Filotti a stăpânit un rol, în care a trebuit să fie fata săracă, ce se vinde, actrița cerută și femcia împinsă să iubească cu toată puterea tainică a sufletului sbuciumat și însetat de o iubire curată.

D-na Filotti a înfățișat o italiancă încolțită de pasiune și știind să-și jertfească inima.

În rolul episcopului, care a avut în tinerețe aventura cu Ritta, a fost d. Tony Bulandra. A jucat cu o sinceritate covârșitoare și cu un antren într-adevăr pătimas.

D. Ionel Manolescu, într-un rol de teameu, a fost ca totdeauna în nota foarte justă și adânc impresionantă.

În total toți artiștii și artistele au jucat cu vervă, cu drag, cu entuziasm. D-na Sofica Ionescu a fost o îndrăcită napolitană; d-ra Mohor, d-nele Annie, Sadoveanu, d-ra Caler și-au precizat rolurile foarte simpatice. La fel d-nii Tăranu, Eneșcu, Finți, Soare, Grigoriu.

Incheiu cu bucuria, că am as' stat la un frumos spectacol. B. CECROPIDE

Cronica muzicală

Concertul violoncelistului Emanuel Feuermann

Orice opinii ar fi având violoncelistul Emanuel Feuermann despre priceperea muzicală românească, el și-a ales pentru auditorul său bucureștean piese care pledează convingător pentru bunul gust și seriozitatea muzicianului. Căci și pentru concursul ce a dat ca solist la al patrulea simfonic de Luni seara, 28 Decembrie, și la propriul său concert de Miercuri seara, 30 Decembrie, Feuermann a cântat piese de greutate, substanțiale ca conținut muzical și interesante ca particularități tehnice de celistică. În plinătatea afirmării însușirilor sale artistice, el s'a ținut la o parte de scorbăda celeritate de degete și mâini cu care virtuozișmul gol obține succese și se supune masei auditorilor de un nivel muzical mai scăzut, și a cântat, ca solist la cel de-al patrulea simfonic, *Concertul pentru violoncel și orchestră în Re Major de Haydn*, tipărit ca op. 37, singurul care a rămas în repertoriu din cele peste 50 de concerte ale marelui maestru al școlii clasice vieneze. Iar la concertul său dela Ateneu, în afară de patru mici piese de *Rachmaninoff*, *Ravel*, *Lalo* și *Dvorak*, înscrise pe program ca Nr. 4 și de *Zigeunerweisen*, ca piesă de încheiere, cunoscutul solo pentru violoncel de *Sarasate*, în transcripția pentru violoncel a însuși concertistului, Feuermann a executat:

1) *Sonata, opus 69*, în la major pentru piano și violoncel, de *Beethoven*, scrisă în 1808, în vremea când lucra la simfoniile V și VI, piesă în care tema inițială, expusă cu potolită demnitate la violoncel singur, hotărăște caracterul întregii opere, care produce o bogată și nobilă expresiune de sentimente, fără emoțiuni violente, nici în pasiune, nici în entuziasm (Bekker) — 2) *Ultima* din cele șase *Suite*

pentru violoncel solo, compuse de *Bach* în perioada slujbei sale de Capellmeister la Cöthen (1717—1725), scrise de fapt, nu pentru violoncel, ci pentru *Viola pomposa*, inventată de însuși *Bach*; — și 3) *Sonata în Mi Major* pentru violoncel și piano de *Valentini*, Trei piese, deci, cu care în nici un chip nu pot fi țintite efecte ușoare și exteriorizare de public, ci din contră, care dovedesc concentrarea copilului minune de odinioară asupra lămuririi și interpretării stilului/operilor ce execută. Acestei atitudini, care pare a nu fi condus la rezultate definitive pentru preocupările concertistului, grijei necentenite de cultivare a tonului său celistic, cum și cercetării riguroase și conștiente a resurselor specifice ale violoncelului, se datorește impresia de răceală cu care Feuermann și-a executat programul. Este, mai de grabă, în cântul său, mult echilibrat, nu elan; totul gândit, fără să fie în totdeauna aflată cea mai caracteristică concepție stilistică, dar odată adoptată însă, robust și sever exprimată, cu serioasă ambițiunea de maturitate. Cum a arătat în executarea piesei „*Zigeunerweisen*”, Feuermann are, și prin răsăsa sa, și prin temperamentul său, aptitudini suficiente de a reda lamentările schimbărilor molate de arc efeminat, maniere atât de apreciate de placul vulgar. El însă a păstrat nota cuvințioasă a artei. A ținut seama, e drept, mai mult de „la rudesse austère” a registrului basistic de cello, decât de „la juvenilité ardente de ténor” sau „la virilité du baryton” a celorlalte sonorități celistice. Dar nu arareori strălucita sa tehnică, — atât de evident scoasă la iveală în cadența concertului de Haydn, în partea de vivo din *Zigeunerweisen*, și

mai ales în dificilul „*Elfentanz*” a lui Popper, pe care l-a cântat în afară din program, fiind rechemat și sgomotos aplaudat, — a justificat vorbele lui Gevaert, în privința violoncelului: „Dintre toate instrumentele apte a interpreta o idee melodică, nici unul nu posedă în același grad ca violoncelul, accentul voci omenești; nici unul nu atinge atât de sigur fibrele intime ale inimei”.

G. BREAZUL

MEMENTO :

Sala Sindicatului, Ziariștilor, Miercuri 20 Ianuarie 1926, orele 9 seara: *Aurelia Last* (soprană).

Sala Ateneului, Vineri 15 Ianuarie 1926, orele 9 seara: *Romulus Vrăbiescu* (tenor).

Sala Ateneului, Joi 4 Februarie 1926: *Hélène Lebel* (soprană).

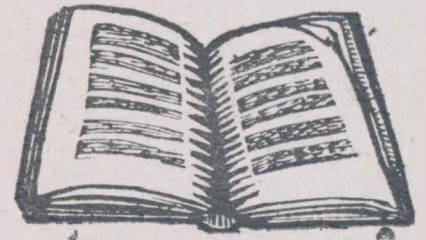
INSTITUTUL DE CULTURA ITALIANA

Institutul de Cultură Italiană, de sub direcțiunea d-lui prof. Ramiro Ortiz va începe activitatea sa în anul acesta prin conferințe la Fundația Universitară Carol I și prin cursuri publice.

Primele vor începe în ziua de 10 Ianuarie 1926, cu conferința d-lui prof. V. Vărvan asupra „Sufletului Italiei”.

Vor urma apoi conferințele d-lor profesori Nicolae Ionescu, G. Marinescu, Octav Onicescu, Ramiro Ortiz, Al. Dem. Marcu și N. Jorga.

Conferințele au loc Duminică, din două în două săptămâni ora 5—6.

Buletin bibliografic săptămânal

de AL. SADI IONESCU

0. OPERE GENERALE. BIBLIOGRAFIE. CALENDARE.

Almanahul presei române pe 1926. Cluj, Sindicatul presei române din Ardeal și Banat (Tip. „*Viața*”), [1925], 192 p. Fig. Lei 100.

Calendarul „Glasul Bucovinei” pe anul 1926. Anul VII. Cernăuți, *Glasul Bucovinei* tip. editoare, [1925], XLV + 171 p. Fig. Lei 45.

Calendarul Ligii Culturale pe anul 1926. București, *Liga culturală*, [1925], 80 p. Lei 10

Calendarul Lumea ilustrată pe anul 1926. București, *Ig. Hertz*, [1925], 176 p. Fig. Lei 35.

Dacia-traiană. Calendar pe anul 1926. Sibiu, [1925], 72 p. Fig. Lei 10.

32. POLITICĂ.

La société macédo-roumaine de culture intellectuelle. Mémoire sur la situation des minorités roumaines trans-danubiennes Iugo-Slavie, Bulgarie, Grèce, Albanie 1925. Bucarest (Tip. „*Române Unite*”), 1925, VII p.

Mateiu (Dr. I.). — România și Conferința interparlamentară dela Washington. București, (Tip. „*Independența*”), 1925. 16 p. Fig.

33. ECONOMIE POLITICĂ.

Botez-Kaukas (Mihail). — Asigurări sociale cu prime și rente. Conferință București, (Tip. „*Speranța*”), 1925, 16 p.

Rădulescu (Dr. Gheorghe). — Contribuțiuni la studiul problemei locuitorilor, a chiriilor și soluționarea

ei în România. București, (Tip. „*Cultura Poporului*”), 1925, 23 p. Lei 20.

Nichita (Constanța) [I.] — O colonie de vară a fetelor lucrătoare din București. București, (Tip. „*Independența*”), 1925, 13 p. Fig.

Vitănescu (Mihail M. D.). — Program monetar universal propus Ligii Națiunilor. București, (Tip. *R. Sergice*), 1925, 42 [—44] p. Lei 15.

Manoilescu (Mihail). — Finanțele Statului în dependență de politica economică. București, *Asociația generală a economiștilor*, [1925], 19 p.

Raportul ministrului finanțelor către consiliul de miniștri asupra situațiunii României creată prin politica reparațiilor și datoriiilor interaliatate, 24 Septembrie 1925. București, (Impr. Statului), 1925, 2 vol., 112 p. (vol.), 570 p. (anexe) (și în franțuzește și englezește).

Chicoș (Dr. Ștefan). — Bogățiile miniere ale României [București, (Tip. „*Cartea Medicală*”), 1925], 122 p. 34 DREPT.

Lăzărescu (Constantin). — Călăuza comerciantului. Despre falimente. Partea I Constanța, (Tip. „*Constanța*”), 1925, 32 p. Lei 20.

Ministerul Justiției. — Lege pentru organizarea judecătorească însoțită de expunerea de motive, rapoartele și desbaterile adunărilor legiuitoare. București, (Impr. Statului), 1925, 552 p.

Stoian (George) și Gheorghide (Vasile).

Legiuirile miniere vechi și noi ale României. III. Desbaterile parlamentare la: a) Constituția din 1923 și b) legea minelor din 1924. București, (Tip. „*Eminescu*”), 1925, 622 p. (Institutul geologic al României. Studii tehnice și economice. Vol. XI Fasc. 3).

37. ÎNVĂȚĂMANT. PEDAGOGIE. MANUALE DIDACTICE.

Batzaria (N.). — Almanahul școlărilor pe anul 1926. București, (Tip. „*Adeverul*”), [1925], 128 p. Fig. Lei 20.

Ilcuș (Petru). — Inteligența copilului. studiu critic și experimental. Cluj. (Tip. „*Ardealul*”), 1925 V+260 p. + 15 planșe. Fig. Lei 100.

Popa-Lisseanu (G.). — Studii pedagogice. Limbile clasice în învățământul secundar și metodică lor. București, „*Casa Școlărilor*”, 1925, 127 p. Lei 28 (Biblioteca pedagogică No 45).

a) Manuale didactice pentru învățământul primar.

Costescu (Gh. N.) și Ioan Ciorănescu. — Exerciții de gramatică și compuneri pentru clasa III-a primară urbană (compuneri libere) — Ediția VI. București, *Ancora, S. Benvenisti & Co.*, 1925—1926, 84 p. Fig. Lei 9,60.

Costescu (Gh. N.) și Ion Ciorănescu. — Exerciții de gramatică și compuneri pentru școlării din clasa a IV-a primară dela orașe și sate (compuneri libere). Ediția V-a. București, *Ancora, S. Benvenisti & Co.*, 1925—1926, 88 p. Fig. Lei 9,60.

Costescu (Gh. N.), G. Stoinescu, N. Nicolaescu și I. Ciorănescu. — Carte de cetire pentru clasa II-a primară de la sate și orașe. Ediția XIII. Bucu-

Societatea scriitorilor români

Condiții de admitere. — Premii literare.

Adunarea generală extraordinară a Societății Scriitorilor Români, din 27 Decembrie 1925, a ales o comisiune, compusă din d-nii: Nichifor Crainic, Gregorian, Alfred Moșoiu, Gh. Adamescu și Dragoslav, care sub președinția d-lui Liviu Rebreanu, președintele S. S. R-ului să procedeze la trierea membrilor, astăzi în număr de peste 300, în conformitate cu prescripțiile statutului votat de Adunarea Generală.

Hotărârile comisiunii, comunicate comitetului S. S. R-ului, vor fi aduse la cunoștința publică în noua Adunare Generală din 6 Februarie 1926, când se vor decerne și premiile societății, după noile prescripții statutare.

În legătură cu acestea, socotim util să transcriem din noul statut, votat la 27 Dec. 1925, arcele referitoare la admiterea noilor membri în S. S. R. și decernarea premiilor:

§ IV. — Membrii societății sunt de trei feluri: activi, de onoare și donatori.

§ V. — Membrii activi pot fi scriitorii români profesioniști cari au publicat un roman, sau două volume de povestiri, nuvele, schițe, amintiri, impresii, sau două volume de versuri sau o piesă de teatru în trei acte jucată pe orice scenă, sau un volum de critică ori istoriografie literară, deasemeni acei care, fără a fi publicat vreun volum, au la activul lor o colaborare literară constantă de cinci ani la cel puțin trei reviste cu reputație literară recunoscută.

Cererea de înscriere, spre a se putea lua în considerare, va fi prezentată președintelui, sprijinită de semnătura a doi membri activi din afară de comitet și însoțită de:

1) Opera pe care se întemeiază cere-

rea; 2) Actul de naționalitate română; 3) Aderarea la Statute și 4) Taxa de înscriere și cotizația pe trei luni.

După luarea în considerare a cererii, președintele delegă doi membri din comitet, obligați să-și dea avizul în scris până într-o lună dela data însărcinării. Asupra referatului delegaților, comitetul se pronunță totdeauna și numai prin vot secret. Comitetul nu poate delibera asupra cererilor de admitere de cât fiind de față cel puțin două treimi a membrilor săi. Pentru a fi socotit admis, candidatul va trebui să obțină în comitet cel puțin șapte voturi.

Adunarea generală cea mai apropiată, prin scrutin secret și cu majoritate de voturi, confirmă sau infirmă decizia comitetului.

(Din regulament, art. 8, acest adaos: „Un candidat respins nu mai poate reveni cu o nouă cerere de înscriere decât după un an dela comunicarea respingerii”).

§ VI. — Membri de onoare pot fi persoanele care dovedesc prin fapte o deosebită dragoste pentru literatura română și pentru Societatea Scriitorilor Români.

§ VII. Membri donatori pot fi persoanele care fac Societății donații, acceptate de comitet.

PREMIILE LITERARE

(Articolele 40—55 incl. din „Regulamentul interior”)

Art. 40. — Pentru operele deosebit de meritoase ale membrilor, pentru a stimula activitatea literară în general și pentru a încuraja pe scriitorii începători, societatea va putea înființa diferite premii literare.

Art. 41. — Premiile literare se înfiin-

tează de comitet în marginile posibilităților bugetare. Un premiu odată înființat nu se poate suprima decât printr-un vot al adunării generale.

Art. 42. — Nici un premiu nu se poate decerne decât genului de opere pentru care a fost înființat.

Art. 43. — Pentru fiecare premiu în parte secretarul societății va întocmi, în prima jumătate a lunii Ianuarie, câte o listă cuprinzând toate operele apărute în intervalul de timp cerut de condițiile premiului respectiv. Listele vor fi revăzute și aprobate de comitet.

Art. 44. — Numai operele membrilor societății pot fi premiate. La premiile S. S. R. concurează de drept toate operele ce împlinesc condițiile cerute, fără a fi depuse special.

Premiile pentru începători se vor acorda de preferință scriitorilor care nu sunt încă membri ai societății. Comitetul alege, din listele întocmite pentru fiecare premiu, câte trei opere pe care le socotește mai meritoase. Asupra fiecărei opere astfel alese se face câte un referat de către membrii comitetului desemnați de președinte.

Pe baza acestor referințe, o adunare generală extraordinară, convocată anume, va acorda premiile S. S. R. Adunarea pentru acordarea premiilor se va ține negreșit în prima săptămână din Februarie.

Art. 46. — După citirea referatelor respective în adunare, votul asupra fiecărui premiu în parte se va da prin scrutin secret, cu majoritatea absolută a membrilor prezenți. Dacă nici o operă nu va obține astfel majoritatea necesară, scrutinul se va repeta asupra celor

(Urmează în pag. 16)

rești, **Ancora**, S. Benvenisti & Co., 1925—1926, 250 p. Fig. Lei 27,30.

Costescu (Gh. N.), G. **Stoinescu**, N. **Nicolaescu** și I. **Ciorănescu**. Carte de cetire pentru clasa III-a primară urbană. Ediția XI-a. București, „**Ancora**, S. Benvenisti & Co.”, 1925—1926, 308 p. Fig. Lei 33,20.

Costescu (Gh. N.), Gh. **Stoinescu**, N. **Nicolaescu** și I. **Ciorănescu**. — Lecturi școlare întocmite pentru folosul elevilor din clasa V-a primară dela sate și orașe. București, „**Ancora**, S. Benvenisti & Co.”, 1925, 359 p. Fig. Lei 38,25.

Culea (Apostol D.). — Carte pentru școlile de adulți (Secția II-a și III-a a știutorilor de carte). București, „**Pavel Suru**”, [1925], 437 [—439] p. Lei 70.

Morres (Dr. Eduard). — Bilder aus der Kirchengeschichte für Schule und Haus Hermannstadt, „**Honterus**”, 1925, IV + 129 [—132] p.

Romanescu (Dimitrie). — Geografia județului Dorohoi, pentru clasa II Primară Urbană. Iași, (Tip. „**Viața Românească**”), 1925, 31 p. + hartă. Fig. Lei 14.

Schiels (Friederich). — Leitfaden der Weltgeschichte (Mittelalter und Neuzeit) für die 3. Klasse der Lyzeen und für die Bürgerschulen bearbeitet von Rudolf Briebacher. Sibiu, „**Honterus**”, 1925, 135 [—139] p.

Tabacaru (Grigore). — Abecedar pentru clasa I-a primară. București, (Tip. „**Române-Unitate**”), 1925—1926, 2 v., 51 p. Fig. (I); 70 p. Fig. (II). Lei 20.

6 MEDICINĂ. FARMACIE. MEDICINĂ VETERINARĂ.

Fotiade (Dr. V.). — Amigdalita cronică, raporturile ei cu reumatismul și unele afecțiuni nefritice amigdalotomie și amigdalectomie. București, (Tip. „**Cartea Medicală**”), 1925, 16 p.

Gavrila (Dr. Ion). — Date asupra insulinei. Brașov, (Tip. „**Unirea**”), 1925, 16p.

Minovici (Dr. Nicolae) și Dr. M. **Kernbach**. — Tehnica autopsiei medicolegale. Cluj, (Tip. **Lepage**), 1926, VII + 602 p. Fig.

Popper (Dr. M.). — Diagnosticul tuberculozei pulmonare active. București (Tip. „**Cartea Medicală**”), 1925, 13 p.

Volum jubiliar oferit Profesorului Thoma Ionescu cu ocazia împlinirii a treizeci de ani de învățământ. Viața și operele lui. București, (Tip. **Curții Regale**, F. **Göbl**, **Fii**), 1925, 359 p.+2 pl. Fig.

7 ARTE.

Gioflec (Virgil). — Grigorescu. București, „**Cultura Națională**” tip. editoare, 1925, 37 p.+planșe+ tabla și erata. Fig. Lei 600.

Livescu (Ioan I.). — Treizeci de ani de teatru. Contribuție la istoria teatrului românesc. București, (Tip. „**Rampa**”), 1925, 333 p. Fig. Lei 100.

8 LITERATURĂ.

Zeletin (St.). — Retragerea. București, **Pagini agrare și sociale**, 1926, 127 p. Fig. Lei 60

Lapedatu (Alex.). — Miscellanee cuvinte comemorative, panegirice ocazionale și politice. București, (Tip. „**Cărților Bisericești**”), 1925, 2177 p.

a) POEZIE.

Greculescu (Ion I.). — Cronicile lui Po-

pic. Versuri umoristice. București, (Tip. „**Eminescu**”), [1925], 191 p. Fig. Lei 40

Vițianu (Alexandru). — Bacante. — În templul Venerei. Cele zece extaze—Oglinzile albastre — Capitol fără motto. Bistrița. (Tip. G. **Matheiu**), 1925, 77 p. Lei 20.

b) TEATRU.

Costescu (Virgil) — Biruitorii. Piesă ocazională, 1 act în versuri. București, (Tip. „**Acțiunea Română**”), 1925, XII + 46 [48] p. Fig. 25. (Biblioteca Uniunii Nr. 1).

c) ROMAN. NOVELĂ.

Petrescu (Cezar). — Omul din vis, trei povestiri cu morți. Craiova, „**Ramuri**” tip. editoare, [1925], 141 p. Lei 40.

Raicu-Delahuși (George). — Suflete predestinate roman social. București, „**Curierul Judiciar**” tip. editoare, [1925], 215 p. Lei 40.

Stahl (Henric). — Un român în lună roman astronomic. Ilustrațiuni de Stoica și Murnu. Ediția II. București, **Cugetarea**, S. Ciornei & P. C. Georgescu, 228 [230] p. Fig. Lei 40.

9 ISTORIE. BIOGRAFIE.

a) Biografie.

Filipescu (C.). — C. Sandu-Aldea și G. Ionescu-Șișești membri corespondenți ai Academiei Române. Studiu critic. București, **Pagini agrare și sociale**, [1925] [86] p. Fig. Lei 50

Soveja [S. Mehedintzi]. — Titu Maiorescu. Cu un portret din tinerețe. București, „**Cartea Românească**”, 1925i 144 p. Lei 45.

E C O U R I

IN NUMARUL VIITOR AL REVISTEI, SCRIND DESPRE INSEMNATATEA PREMIILOR LITERARE, VOM ANUNȚA VALOAREA, CONDIȚIUNILE ȘI COMISIUNEA INSTITUITA PENTRU UN PREMIU LITERAR AL REVISTEI NOASTRE

REDAȚIONALE

□ Tot ce privește redacția se adresează revistei „Universul literar” sau redactorului, d. Perpessicius, în strada Brezoianu, 9 bis

□ Manuscrisele nepublicate nu se păstrează.

□ D-nii editorii și autori care trimit cărțile pentru recensare, sunt rugați să le adreseze personal redactorului, în str. Brezoianu, 9 bis.

□ Reportajele noastre viitoare vor înfățișa activitatea teatrelor, începând cu Teatrul Național. Vor urma reportajii asupra bibliotecilor din București.

□ Abondența de materie ne silește să amânăm pentru numărul viitor: Calendarul literar și lista de Cărți primite.

SCRIITORII

□ D. Cincinat Pavelescu a pus sub tipar un volum de poeme: Cântecul unui greier, care va apărea în librăria, către sfârșitul lui Ianuarie.

□ D. C. Ardeleanu a terminat romanul: Căderea oamenilor, din care Universul literar va publica în curând, un fragment.

□ D. G. Brăescu, autorul voiumelor, cu subiecte din viața militară: Maiorul Boțan. Cum sunt ei, Doi vulpoi și Schite vesele, va publica în editura „Ancora” un nou volum: Un scos din pepeni.

□ Continuând tipărirea ediției definitive a Critice-lor al căror prim volum l-a format Istoria Sămănătorismului d. Eugen Lovinescu, a pus sub tipar volumul al doilea.

□ D. H. Sanielevici va face să apară în curând, un volum de Probleme politice și sociale.

□ D. Leon Feraru a scos de sub tipar,

doi opere care au dobândit mai multe voturi.

Art. 47. Nu se va putea trece la discutarea altui premiu înainte de a se fi încheiat scutitul asupra celui în desbatere. Adunarea va acorda în aceeași ședință toate premiile.

Art. 48. — Aceiaș procedură se va întreprinde și față de premiile acordate de diferite instituții și date spre decernare în grija societății.

Art. 49. — Nici un scriitor nu poate obține în acelaș an două premii ale societății.

Art. 50. — Edițiile noui ale operelor care n'au mai fost premiate de societate vor fi cuprinse în listele respective cu acelaș drept ca și volumele apărute în ediție princeps.

Art. 51. — La sfârșitul fiecărui scrutin definitiv, președintele proclamă decernarea premiului. Rezultatul general al distribuirii premiilor se va aduce la cunoștința publică prin comunicate speciale adresate presei.

Art. 52. — Scriitorii premiați vor fi sărbătorii printr'o agapă colegială. Agapa va avea loc în seara zilei când s'a întrunit adunarea pentru decernarea premiilor.

Art. 53. — Acordarea premiilor se va comunica în scris celor interesați de către președinte.

Art. 54. — Din premiile membrilor activi se vor reține de către casier cotizațiile lunare până la zi și eventuale datorii către societate, fără nici o excepție.

Art. 55. — Numele scriitorilor premiați, suma premiilor și referatele asupra operelor propuse spre premiare se vor publica în Buletinul Societății.

la „Cartea Românească” un volum de poeme: Maghernița veche și alte versuri din anii tineri.

□ D. V. Demetrius tipărește în editura „Universală Alcalay” un volum de nuvele: Norocul cucoanei Frose.

□ Colecționarul de pietre prețioase se numește volumul de nuvele pe care l-a dat la lumină d-ra Ticu Arhip, cunoscută până acum ca autoare a piesei de teatru: „Inelul”.

SOCIETĂȚI CULTURALE

□ Cartierul Colentina înzestrat până acuma cu activul Ateneu popular „Dr. C. Angelescu”, se va fi în curând cu cea mai mare biserică din Capitală, ridicată din banii locuitorilor din cartier și cu ajutorul primăriei Capitalei.

□ În ziua de Bobotează a avut loc la Ateneul Popular-Obor din Bulev. Ferdinand un festival religios.

DEJA OPERA

Prima reprezentare cu baritonul Sigmund Zaleski și avea loc Miercuri 20 Ianuarie cu „Tosca”. Rolul lui Mario Cavardossi va fi cântat de tenorul Em. Giletta, iar Tosca de primadona Ilonka Levay

□ Primadona Lydia Lipkowska va cânta Marți în opera „Bărbierul din Sevilla”, și Joi 14 Ianuarie, în „Lakmé”.

□ Viitoarea premieră a Operei Române va fi „Povestirile lui Hofmann” de Offenbach.

□ Opera va relua în curând „Walkyria” sub conducerea lui G. Georgescu.

□ În Februarie va avea loc premiera „Sa'omeii” de Pich. Strauss cu d-na Cristoforeanu, în rolul titular

CONFERINȚE

□ Duminică, 10 Ianuarie, la orele 11 dimineața va vorbi la Fundația Carol I, d. prof. Bădulescu-Motru, despre: „Psihologia Capitalismului”. Aceasta e prima conferință din ciclul „Capitalismul în viața socială” organizat anul acesta de Institutul social român.

□ Tot Duminică, 10 Ianuarie, la orele 5 d. a. la Fundația Carol I, d. prof. V. Pârvan va ține o conferință despre: „Sufletul Italiei” sub auspiciile Institutului de cultură italiană.

REVISTE

□ Cetatea literară, revista d-lui Camil Petrescu, care a cunoscut un prea frumos ecou în lumea cetitorilor își rela apariția săptămânală, zădărnicită de Sărbători.

Sumarul n-rului viitor cuprinde:

T. de Eugen Lovinescu
Banchetul meu de Ion Minulescu
Necroman de Ion Vinea
Vegetariană de I. Barbu
Marină de G. Talaz
Novelă de Liviu Rebreanu

Comentarii de Camil Petrescu (Cărți): Omul descompus de F. Aderca; Teatrul Regina Maria, Teatrul Mic; Reviste: Universul Literar; Integral; Suflet românesc; Neamul Românesc Literar; Adevărul literar) Note.

DIN ȚARĂ

□ La sfârșitul acestei luni, cu mare solemnitate școala primară de băeți „Vasilie Adamachi” din Iași, își va serba al 60-lea an de existență.

Cu acest prilej se va comemora amintirea marelui donator V. Adamachi.

□ O frumoasă șezătoare culturală s'a ținut la Teatrul Național din Craiova, organizată de Cercul studențesc Doljan

Buletinul

Noutăților librăriei franceze

Sub acest titlu, „Centrala Cărții”, Societate generală de librărie, București, str. Paris 1, publică în fiecare nr. al „Universului Literar”, lista celor mai recomandabile cărți franceze apărute în ultima săptămână și pe care le are în depozit. Cititorul „Universului Literar” va găsi aceste cărți în principalele librării din țară, pe care le furnizează „Centrala Cărții”.

LITERARE-ROMANE-CRITICE

J. H. ROSNY: *La Courtisane passionnée* (Ed. de France) frs. 7,50;

M. DEKOBRA: *La Madone des Sings* (Baudinière) frs. 7,50;

M. DEKOBRA: *Minuit Place Pigalle* (Baudinière) frs. 7,50;

M. DEKOBRA: *La Venus à roulette*, (Nouv. Revue Critique) frs. 7,50;

CLAUDE ANET: *La fin d'un monde*, (Grasset) frs. 9;

ANDRÉ IBELS: *La Maison de l'Enfer*, (E. Fasquelle) frs. 9;

SALOMON POLIAKOV: *Le Messie sans peuple*, (Nouv. Revue Fr.) frs. 7,50;

PIERRE GIRARD: *Lord Algernon*, (S. Kra) frs. 12;

JEAN BESLIÈRE: *De Sable au chef*, d'Azur (Emile Paul) frs. 7,50;

GASTON RIOU: *Ellen et Jean en Thebaïde*, (Baudinière) frs. 7,50;

GASTON RIOU: *La vie de Jean Vaucauson*, (Baudinière) frs. 7,50;

TREICH: *L'Esprit d'Aurelien Scholl* (Coll. D'Anas) frs. 5;

C. J. GIGNOUX et F. F. LEGUEN: *Le Bureau de Réveries*, (Grasset) frs. 9;

GAETAN BERNOVILLE: *Sainte Thérèse de l'enfant Jésus*, frs. 9;

EMILE ZAVIE: *La Maison des trois fiancées*, (Nouv. Rev. fr.) frs. 9;

PAUL CLAUDEL: *Feuilles de Saints*, (Nouv. revue française) frs. 12;

FILOSOFIE

MAURICE SOLOVINE: *Epicure Doctrines et Maximes*, (Alcan) frs. 10;

DIVERSE

D. SYLVAIN: *Lévi dans l'Inde*, (Rieder) frs. 9;

SYLVAIN: *Frédéric Lemaître*, (F. Alcan) frs. 12;

H. R. LENORMAND: *L'Armée secrète*, (Nouv. revue française) frs. 9;

ȘTIINȚA

GEORGES MATISSE: *Les sciences physico-chimiques et mathématiques*, (Payot) frs. 10;

RAOUL ALLIER: *La Psychologie de la conversion* (Payot) frs. 80;

FRANCIS DELAISI: *Les contradictions du Monde moderne*, frs. 25.

BIBLIOPILA

□ Expoziția permanentă de cărți rare, stampe și anticvariat (str. Wilson 1, Fundația Carol I), publică un interesant catalog de cărți vechi, rare și curioase, în franțuzește.

□ În curând va publica asemenea cataloage de: Cărți vechi românești și despre România; Billige deutsche Bücher, neu und antiquarisch; Livres d'occasion anciens et modernes; Livres pour Bibliophiles: français, anglais, allemands

ABONAMENTUL

LA

„Universul Literar”

e numai anual și costă 220 lei